

Suna Yuhwana

Skwiha marigiŋ Yesu Kristi ma na delewer na

¹ Nana delewer na ná, ta gwaday ta gwada ta ghəŋa skwi ya maranaŋ Yesu Kristi ta gwal ka kwalva Lazglafta. Lazglafta ta vlantá tsa skwiha ya ŋa maranaŋtá hən, ŋa snaŋta taŋ ta skwi ta dza'a gi magaku. Tsaya tama kəl Yesu Kristi ka ghunaftá duhwalani da kwalvani Yuhwana ŋa maranaŋtá tsa skwiha ya. ² Inda na skwiha nghaŋ yu na ná, gwada Lazglafta ya kahwathwata, masləm̄tsəka Yesu Kristi yu, ka Yuhwana. ³ Tfawi ta ghəŋa gwal ta dzaŋa na delewer na. Tfawi ta ghəŋa gwal ta snaŋtá tsəna tsghatá lwa Lazglafta na. Ka snatá inda na skwiha nda vinda na. Grafgra kazlay: Ndusakndusa fitika magakwa tsa skwiha ya kə'a.

Tsgha ta lwi ŋa Iglizha ndəfán

⁴ I'i Yuhwana ta vindaŋ ŋa ghuba Iglizha ndəfán ta hadika Asiya.

Ka vlaghunavla Lazglafta ta zɔakatahudani nda zɔakwani. Tsatsi Lazglafta daga manda ghalya, va tsa tsatsi ya guli ndanana, tsa tsatsi ya guli ta kəma. Ka vlaghunavla tsa Sulkumhani ndəfán ta nzaku tavata dughurukwani ya, ta zɔakatahudi nda zɔaku guli. ⁵ Ka vlaghunavla Yesu Kristi ta nzakway ka vərda masləm̄tsək ya guli, ta zɔakatahudi nda zɔaku. Tsatsi na taŋtaŋa mndu ta sli'agapta ma mtaku nda hafu. Tsatsi ta ga mgham ta ghəŋa inda mghamha ta ga mgham ta ghəŋa hadik.

Dvudva tsa Yesu Kristi ya ta amu. Ka pghinjtá tsi ta usani ŋa varagamapta ma dmaku. ⁶ Tsatsi ta namafta ka

gwal ta ga mgham, ka gwal ta vla skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Dani. Ŋani glaku nda mbraku ŋa kdefekedzeŋ. Amin!

⁷ Wya tsi dza'a sagha ma ghwayak.

Dza'a nda ngha inda mnduha nda ira taŋ,

nduk nda tsa gwal ta dzata ya tani.

Dza'a taway inda mndəra mndu ta taw ta ghəŋani.

Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi. Amin!

⁸ «I'i zraftani, i'i kdavaktani,» ka Mgham Lazglafta mnata. Tsatsi Lazglafta ta mbruta, tsatsi ya manda ghalya, tsatsi ya ndanana guli, tsatsi ya guli ta kəma.

Nghaŋta Yuhwana ta Kristi ma glakwani

⁹ I'i Yuhwana zwaŋama ghuni ya ta vindaghunafta. Nda i'i tani, nda kaghuni tani, nda guya vgha mu ma Yesu. Ta kuwa turtuk mu ma ghuya daŋwa. Su'way ta su'u mu demdem. Ma ga mghamani mu. Ksafksa lu ta i'i, ka klaghata vziŋta ta tsatá hadik ma takataka drəf ta hgu lu ka Patmus*, ta ghəŋa vəl mnay da nda tvani ta gwada Lazglafta nda kahwathwatani ya marigiŋ tsi ma Yesu.

¹⁰ Ma sana fitik badu Dəmas, ka ksuta Sulkum nda ghuḅa ta i'i. Ka snaŋta yu ta lwi ta gwadata nda lwi dagala manda ghudzaga duli nda ga mahulhula da. ¹¹ Ka'a mantsa: «Klafkla ta delewer ka vindamta ka mida ta skwi nghaŋ ka. Ka tsaghanafata ka ta ghuḅa Iglizha ndəfáŋ, ta nzakway ka luwa: Afisus, Samirna, Pergam, Tiyatir, Sardis, Filadelfi nda Lawdikiya,» ka'a.

Na snaŋta da ta tsa lwi ya, ¹² ka mbədavata yu ka nghay ka wa tsa mndu ta gwada nda i'i ya. Mbədavata da, ka nghaŋta yu ta pitirlaha dasu ndəfáŋ. ¹³ Ma takataka taŋ,

---

* 1:9 Patmus: sana zwaŋa vli ya ta tsavata ma drəfa Ege, ta maga meli 100 nda luwa Afisus. Vli ya ta hlaghata lu ta gwal ta tsanaghata la ŋumna Ruma ta guma ta həŋ, na tsa vli ya.

mamu sana mndu ta sladu manda tsatá Zwaṅa mndu, nda sudatá lgut zutut dikw ta sɛla ta vghani, h̄bana tsi ma ghuva nda ḅanava magaf lu nda dasu. ¹⁴ Ka ṅusliṅ tilil swidi ma ghəṅani manda ḅata swida tuwak nda ya manda ḅata papla. Ta zlḡhaku iri ma ghəṅani manda vu. ¹⁵ Ta wudaku səlahaṅi manda kufur sluwap lu ma vu. Manda ghudzaga bərzlakwa imi ka lwani ta ghudzaga. ¹⁶ Ka ṅanata tsi ta tekwatsaha ndəfáṅ ma dzva zeghwani. Ka sabə kafay nda za slərpuhani his his ma wani. Ta wudaku kumani manda wudakwa fitik ma ghəṅ. ¹⁷ Manda nghaṅta ḅa, ka zləmbatá yu ta kəmani manda mndu nda mta. Ka faftá tsi ta dzva zeghwani ta i'i, ka'a mantsa: «Ma zləṅ ka ta zləṅ! I'i taṅtaṅani, i'i kdavaktani†, ¹⁸ i'i hafu. Si nda mta yu, ama nda hafu yu ndana ṅa kdəkedzeṅ. Ma dzva ḅa ṅanata yu ta makuḅla mtaku nda həga mtaku tani. ¹⁹ Vinda tama ta inda skwi ya nghaṅ ka, nda inda skwi ya ta magaku ndanana, nda inda skwi ya dza'a gi sagha tahula tsa. ²⁰ Wya klatá ghəṅa skwi ya nda ḅifa ma na tekwatsaha ndəfáṅ ta nghə ka ma dzva zeghwa ḅa, nda ya ma Pitirlaha dasu ndəfáṅ na: Tsa tekwatsaha ndəfáṅ ya ná, duhwalha Lazglafta ta ghəṅa ghuḅa Igliz ndəfáṅ ya. Tsa pitirlaha ndəfáṅ ya guli ná, tsa Igliz ndəfáṅ yeya guli.»

2

Tsḡha ta lwi ṅa Igliz ma Luwa Afisus

¹ «Vinda ṅa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ṅa Igliz ma luwa Afisus:

«Wya skwi ya mna mndu ya ta ṅanata tekwatsaha ndəfáṅ ma dzva zeghwani, ta mbaḅa mataba pitirlaha dasu ndəfáṅ. Ka'a mantsa: ² Nda sna yu ta slnaha gha, ta

---

† 1:17 Aya 13. 15: Ngha ta Daniyel 7:13, nda 10:5, nda 7:9, nda 10:6. Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:2, Hebru 4:12, Isaya 44:6, nda 48:12.

dzadza ka ta vgha me' ka magay, ta navaŋa ka. Had ka ta dzrawi nda gwal ta sidi wa. Ghunatá mndu ŋni, ka sanlaha ma mnduha ta mnay. Tsaw ta ghunata mndu a həŋ kay guli mataba tsa wa. Ka dzəghaŋtá ka ta həŋ, ka tsatsaftá ka kazlay: Gwal tsakalawi həŋ kə'a. ³ Ta navaŋa ka, ka su'a ghuya dāŋwa ta ghəŋa gwada ta i'i. Had ka ta rwa mala gulu wa. ⁴ Ama, mamu sana skwi ta dvu yu ta kagha ta ghəŋani. Dvəgla a ka ta i'i manda ya si ta dvə ka taŋtaŋ wa. ⁵ Havak hava, ka ma vəl ga zlambuta ka ya. Ka payanata ka ta nzakwagha, ka vranaftha ka ta nzakwa gha manda va ya si ghalya. Ka kwalaghukwala ka ta mbəfanafta nzakwa gha katsi, dza'a laghala yu da slagghata, ŋa klaghuta pitirla gha ma vlani. ⁶ Nziya nza tsi ná, mamu sana skwi ta zdigihata ma kagha. Ta husa gha husa slna la Nikwalay manda va ya ta husihata tsi ta i'i ya guli.

⁷ «Ka mamu sləməŋa snay da mndu, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz.

«Ŋa gwal ta zaktá ghwa ya, dza'a vlarŋvla yu ta fwa hafu ta slanaghata lu ma gama Lazglafta* ya ta həŋ, ŋa zay taŋ.»

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Samirna

⁸ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Samirna:

«Wya gwada ta mnə mndu ta nzakway ka taŋtaŋani nda kdavaktani, mndu ya si ta mtuta ka vragapta nda hafu ya. ⁹ Nda sna yu ta sa duni ta sə ka, nda pda gha. Tsaw ka gadghəl ka. Nda sna yu ta rutsak ya ta pghə lu ta kagha, nda ya ta pghə tsa gwal ta mnay kazlay: La Yahuda aŋni kə'a ya, tsaw mantša ya a həŋ wu, guyata ghəŋa mnduha halaway həŋ. ¹⁰ Ma zləŋ ka ta ghuya dāŋwa ya dza'a ka da ghuyay. Ya wya halaway dza'a hlafta sanlaha ma kaghuni

* 2:7 Ngha ta Zlrafta 2:8. 9, nda Suna Yuhwana 22:2.

ka pghamta ma gamak ɲa dzəghaghunata, ɲa zaghunatá fitik ghwanɲ ta giri ɲa ghuni. Ka sladafta ka ta zlghay nda ɲudufa gha dər ɲa dzata kagha tsi. Dza'a vlaghavla yu ta hafu ɲa nisəla vəl zata gha ta ghwa.

¹¹ «Mndu ya nda sləməɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ɲa Igliz.

«Mndu ya ta zata ghwa ná, had mtakwa mahis dza'a walaɲta ksarɲta wa,» ka'a.

Tsgha ta lwi ɲa Igliz ma luwa Pergam

¹² «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ya ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Pergam:

«Wya gwada ya mna mndu ta ɲanata kafay ya nda za wani his his. ¹³ Nda sna yu kazlay: Ma vla ga mghama halaway nzata ka kə'a. Kulam nda tsa, ndi'afndi'a ka ta vgha ta i'i. Zlana a ka ta zlghay nda ɲudufa gha, dər ma fitika dzata Aɲtipas ta nzakway ka ɲərma mndu, ka masləm̄tsəka da ma luwa ghuni, ma vla nzakwa halaway ya wa. ¹⁴ Ama wya skwiha ta dvaghaghata yu: Mamu sanlaha mataba ghuni ta d̄vutá tagha skwa Balam, ya ta taghanaftá Balak, ka pghamta zwana la Isra'ila da ga dmaku, ɲa za slu'a skwa wuyay, nda ya ɲa maga sli'ɲsli'ɲɲ† ya. ¹⁵ Manda tsaya guli ná, mamu sanlaha mataba ghuni ta d̄vuta tagha skwa la Nikwalay‡ guli. ¹⁶ Mbədanafmbəda ta nzakwa gha. Ka mbədanaf a ka wu katsi, wya yu ta gi lagha slaghaghata. Dza'a lmay ɲni nda həɲ nda kafay ya ta sabi ma wa da.

¹⁷ «Ka mamu mndu nda sləməɲa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnanata Sulkum ta Igliz!

«Mndu ya ta zatá ghwa ná, dza'a vlaɲvla lu ta skwa zay ya nda difa. Dza'a vlaɲvla yu ta inda taɲ guli ta pala ka

† 2:14 Ngha ta Mbsak 31:16 nda 25:1-2. I Balama nda Balak: Ngha ta Mbsak 22:24. ‡ 2:15 Ngha ta 2:6, nda skwi ya ɲa ɲanata.

ñusliñ ya vindaf lu ta lfida hgu[§] tida. Tsa hgu ya ná, had sana mndu nda sna wu, ba tsa mndu ta zlghafta ya,» ka'a.

Tsgha ta lwi ña Igliz ma luwa Tiyatir

¹⁸ «Vinda ña duhwala Lazglafta ya ta nzakway ka ña Igliz ma luwa Tiyatir.

«Wya gwada ya mna Zwanja Lazglafta ya ta zlghaku iri ma ghəñani manda zlghakwa vu, ta wudaku səlahani manda kufur sluwap lu ma vu ya. ¹⁹ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta slnaha ya ta magə ka, nda dva mndu ya ta dvə ka, nda gdavata ya gdava ka ma zlghay nda ñuduf. Nda sna yu kazlay: Mal slnaha gha ya ta magə ka ndanana ka ya maga ka tar̄tar̄ kə'a. ²⁰ Ama mamu skwi ya ta dvaghaghata yu ta ghəñani. Zlanar̄zla ka ta tvi ta sana marakw ta hgə lu ka Zizabel*, ta mnay kazlay: Mnda kla lwa Lazglafta yu kə'a ya. Mbadə kə'a ka tagha tsakalawi, ka nanaghatá gwal ta kshata slna dā da maga sli'ñsli'ñ, nda ya da za slu'a skwa wuyay. ²¹ Zlanar̄zla yu ta fitik ma ña mbədanaf̄tani ta nzakwani, ama va a ta zlar̄ta maga tsa sli'ñsli'ñani ya wa. ²² Tsaya tama, dza'a vzafvza yu ta ghzləña ghuya dər̄wa. Dza'a ganapga yu ta iri katakata ta inda gwal ta hliri nda tsi guli. Ala, ka mbədanaf̄mbəda həñ ta nzakwa tar̄, ka zlar̄ta maga tsa ghwadaka slna tar̄ nda tsi ya katsi, ba tsa kasi'i. ²³ Ta ghəña tsaya guli, dza'a rwanarwa yu ta zwanani. Tsaya dza'a kəl Igliz ka snar̄ta kazlay: I'i mnda tsatsafta skwi ma ndana mndu, nda skwi ma ñudufa mndu tani kə'a. Tab ta slna ya maga† mndu dza'a planamta yu ta mndu guli.

²⁴ «Ama pfakwa kaghuni gwal zlghay nda ñuduf ma luwa Tiyatir, kul snata tsa ghwadaka tagha skwi ya, kul

§ 2:17 Ngha ta Sabi 16:14. 15, 33:34 nda Isaya 62:2, 65:15. * 2:20 Ngha

ta 1 Mghamha 16:31, 19:1. 2, 2 Mghamha 9:22, 30. † 2:23 Ngha ta Zabura 7:10, Irmija 17:10, Zabura 62:13.

taghaftá tsa skwi ta hgə həŋ kazlay: Dífata skwa halaway kə'a ya, haf sana skwa ndəgaku ta faghunaghata yu wa. ²⁵ Ɔanawaŋa kahwathwata ta zlgħay nda Ƌudufa ghuni ta vragaghata yu.

²⁶ «Mndu ya ta zata ghwa, ta Ƌanata slna dā ha ka kdavaktani, dza'a vlarŋvla yu ta mbraku ta ghəŋa inda mndəra mndu. ²⁷ Tsa mbraku dza'a vlarŋta yu ya ná, tsa mbraku vliha Da dā yeya. Ɔa gayni ta mgham nda saraka kufur ta ghəŋa mnduha. Dza'a dzaβiŋdzaβa ta ghwadaka mnduha, manda ya ta dzaβiŋta lu ta siga rβisl ya. ²⁸ Dza'a vlarŋvla yu ta gumbəzla sərɸək[‡] guli.

²⁹ «Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi ta skwi ya ta mnə Sulkum Ƌa Igliz,» ka'a.

3

Tsgħa ta lwi Ƌa Igliz ma luwa Sardis

¹ «Vinda Ƌa duhwala Lazglafta ta nzakway ka Ƌa Igliz ma luwa Sardis.

«Wya skwi mna mndu ta Ƌanata Sulkumha ndəfáŋ ka Ƌa Lazglafta nda tekwatsaha ndəfáŋ. Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha għa. Nda hafu ma i'i ka ka ta gray, tsaw nda mta ka. ² Sli'avaksli'a, mbra ta gwal ta nda hafu ma həŋ sli'ef sli'efa makəɸ həŋ da kdīvta. Ta nghə yu ta slna għa ta kəma Lazglafta dā ná, kdanak a ka wa. ³ Havakhava għa tama ka kinawu mutsafta ka ta skwi tagħaghaf lu nda ya ka ka snarŋta. Snasna ka mbəɸanafta ka ta nzakwa għa. Ka si va a ka ta snata wu, dza'a lagħala yu manda ghali ksaghaghata, snarŋta a ka, ka ta wati luwa dza'a lagħa yu wa^{*}. ⁴ Nziya nza tsi, mamu sanlaha ma mnduha għa, ma va tsa luwa Sardis ya kul Ƌriŋta lguta tarŋ. Tsahaya, dza'a

[‡] 2:28 Ngha ta Zabura 2:8. 9, grafgra nda Mbsak 24:17, Suna Yuhwana 22:16.

^{*} 3:3 Grafgra nda Mata 24:43. 44, Lukwa 12:39. 40, 1 Tesalunik 5:2, 2 Piyer 3:10.

sli'i hən kawadaga nda i'i nda sudata lguta nusliŋ, kabga rajra ta hən.

⁵ «Mantsa ya dza'a sudanavata lu ta lguta nusliŋ ta mndu dza'a zata ghwa. Had' yu dza'a walanta hərdiŋta hgani ma deftera ya vindam lu ta hga gwal nda hafu ŋa kdekedzerŋ wa. Dza'a mnanmna yu ta hgani ta kəma Da da, nda ya ta kəma duhwalhani kazlay: ŋa da hən kə'a.

⁶ «Ka mamu mndu nda sləmənŋa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Filadelfi

⁷ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Filadelfi.

«Wya gwada ta mnə mndu ya nda ghuḅa. Tsatsi kahwathwata, tsatsi ta ŋanata makuḅla mgham Dawuda. Ka guna guna tsi, had' wa mndu ka hafta wa. Ka hafha tsi guli, had' wa mndu ka gunata guli wa. ⁸ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha għa. Nda sna yu guli kazlay: Nda hta mbrakwa għa kə'a. Kulam nda va tsaya tani, ŋanaŋa ka ta gwada da. Ta mna a ka kazlay: Sna a yu ta kagħa wu kə'a nda i'i wa. Tsaya tama, ta gunagħa guna yu ta watgħa. Had' mndu dza'a hafta wa. ⁹ Wya skwi dza'a yu magay ŋa guyata ghəŋa mnduha halaway ta mnay kazlay: La Yahuda aŋni kə'a, kul nzakway manda tsaya. Tsakalawi ta tsakalə hən. Dza'a tiŋwaftiŋwa yu ta hən ŋa lagħa da tsəlḅu ta kəma għa ka vla glaku ŋa għa, ŋa snanŋa tan kazlay: Dvuḍva† yu ta kagħa kə'a. ¹⁰ Manda va ya ŋana kagħa ta gwada da ka gḁavata mida ya, dza'a ŋa għa ŋa i'i ta kagħa guli ma ghuya danwa dza'a dədanagħatá inda ghəŋa hadik ŋa dzəghantá hən ya. ¹¹ Ndusa yu ka lagħa. ŋanaŋa nda mbraku ta tsa skwi da kagħa ya, kada kwala sani ma mndu klugudughusta nisəla zata ghwa għa.

† 3:9 Ngha ta Isaya 49:23, 60:14, 43:4.

¹² «Dza'a nanafna yu ta mndu ta zata ghwa ka gugufi ma hëga Lazglafta da. Had dza'a walaŋta sabi mida wa. Dza'a vindafvinda yu ta hga Da da nda hga luwa Da da tani tida. Tsa luwa ya ná, lfiða Ursalima ya dza'a saha ta luwa, ghunaf Lazglafta. Dza'a vindafvinda yu guli tida ta lfiða hgu‡ ya mutsaf yu.

¹³ «Ka mamu mndu nda slëməŋa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

Tsgha ta lwi ŋa Igliz ma luwa Lawdikiya

¹⁴ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Lawdikiya.

«Wya gwada ta mnə mndu ta hgə lu ka Amin. Mndu ya ta nzakway ka vərda tughwani nda kahwathwatani. Nda ma tsatsi magafta Lazglafta ta inda skwi demdem. ¹⁵ Ka'a mantša: Nda sna yu ta inda slna gha. Nda sna yu kazlay: Ləŋləŋa a ka wu, ghwitaktaka a ka wu kə'a. ¹⁶ Ma ta dər nzakwa gha ləŋləŋa ka ghwitaktaka a tsi. Dza'a vnihiŋiŋvniha yu ta kagha ma wa da. ¹⁷ Ka kagha ta mnay na: Ka gadghəl yu, nda na yu ka gadghəl, "had sana skwi ta pđu yu wu," ka ka. Tsaw sna a ka kazlay: đəŋwa ŋa gha, ta ksaku ka ka hidahida kə'a wa. Ka pđu ka, ka fərđi'u ka, nda ghulpa ka guli. ¹⁸ Hidaku ya ta vlə yu ŋa gha ná, skwa da i'i ta dasu ya sluwap lu ma vu, ka da nzakwa ka, ka gadghəl. Skwa guli ta lguta ŋusliŋ ŋa sudavata gha, ka bukwanatá hula nzakwa gha ka fərđi'u. Skwa ta ghwana skwi ta iri ŋa ta ira gha, kada nghanŋa ka ta vli. ¹⁹ Gwal ta đvaf§ yu ná, ta dvay yu ta həŋ, ta zlahay yu ta həŋ. Mantša ya, ŋavaŋa ka payanata ka ta tva gha. ²⁰ Wana yu ta sladu ta watgha ka dza watgha. Ka snarŋsna mndu ta lwa da ka gunihata

‡ 3:12 Ngha ta Isaya 62:2. § 3:19 Ngha ta Mahdihi hdi 3:12, nda Hebru 12:6.

wa tgha, dza'a lamla yu da taŋ, dza'a zay yu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a zay tsatsi kawadaga nda i'i guli.

²¹ «Mndu ya dza'a zata ghwa, dza'a nzanafnza yu kawadaga nda i'i ta dughurukwa da, manda va ya za i'i ta ghwa ka nzaftá yu kawadaga nda Da da ta dughurukwani ya.

²² «Ka mamu mndu nda sləmənja snay, ka sna tsi ta skwi mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

4

Falaha ta luwa ma glakwa Lazglafta

¹ Tahula tsa, ka nghantá yu ta gunatá watgha ta luwa.

Ka snəglaŋta yu ta tsa lwi si ta gwadgihata nda lwi dagala manda ghudzaga duli ya kay. Ka'a nda i'i mantsa: «Safsa da hadna ka maraghata yu ta skwi ya dza'a magaku tahula tsa,» ka'a.

² Ka gi klaghata Sulkum ta i'i. Ka nghaŋta yu ta sana dughurukwa ga mgham. Ta tsa dughuruk ya, mamu sana mndu ta nzaku tida. ³ Tsa mndu ta nzaku tida ya, ta wudaku manda sana palaha ta hgə lu ka Dzaspa nda Sardwaŋ. Dakwambuhwali ta wudaku manda pala ta hgə lu ka Imrud* ta wanaftá tsa dughuruk ya. ⁴ Mamu dughurukha hisamsak fwađ mida guli ta wanafta tsa dughuruk ya. Hisamsak fwađ mida galata mnduha guli ta nzanzafta tida, nda susudatá lguta ŋusliŋ ta vgha taŋ, nda wawa ta zewzewa dasu guli ma ghəŋa taŋ. ⁵ Mamu wudakwa luwa, nda hlawa skwiha, nda ghudzaga luwa ta sli'agapta ma tsa dughuruk ya. Ta kəma tsa dughuruk ya, mamu pinatá vu ndəfáŋ. Tsa pinatá vuha ya ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta† ndəfáŋ. ⁶ Mamu sana skwi guli

---

* 4:3 Aya 2-3: Ngha ta Izekiyel 1:26-28, 10:1. Imrud: Ngha ta 21:19-20 nda skwi ŋa ŋanata gha. † 4:5 Ngha ta Sabi 19:16, Izekiyel 1:13, Zakari 4:2.

ta kəma tsa dughuruk ya manda dərəfa kwalaba ta wdaku manda dalagar.

Ma takataka tsa dughuruk ya nda ya nda ta hulani ta wanafta ná, mamu sana skwiha nda hafu ma həŋ, ka iriha dze'dze' nda tvə kuma taŋ nda ya nda tvə hula taŋ. ⁷ Tsa taŋtaŋa skwi nda hafu mida ya ná, manda rveri nzakwani. Tsa mahisani ya guli, manda zwaŋa lghəŋ nzakwani. Tsa mahkənani ya, manda kuma mndu kumani. Tsa mafwadani ya guli, manda dzala ta ndəru[‡] ya nzakwani. ⁸ Tsa skwiha fwađ nda hafu ma həŋ ya ná, mku' mku' zlambakha taŋ. Ka iri dze'dze' wawa ta zlambakha taŋ nda vli nda ma huđani tani.

«Nda ghuđa! Nda ghuđa! Nda ghuđa!

Na nzakwa Mgham Lazglafta,
ya nda mbra.

Kagha manda ghalya,

kagha ndanana,

kagha guli dza'azlay ta kəma[§],»

ka həŋ ta vaghay nda vagha,

ka hanay nda hana, ta mnay.

⁹ Ta vlə tsa skwiha fwađ nda hafu mida ya ta glaku nda zləzlvu, ka rfa Lazglafta ta nzaku nda hafu ŋa kdekedzeŋ, ta nzaku ta dughurukwa ga mgham ya, ¹⁰ ta zlambatá tsa galata mnduha hisamsak fwađ mida ya ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughurukwa ga mgham. Ta tsəlbə həŋ ta tsəlbə ta kəma Lazglafta ya nda hafu ŋa kdekedzeŋ ya, ta hlapta həŋ ta tsa zewazewaha ma ghəŋa taŋ ya ka pghata ta kəma tsa dughurukwa ga mgham ya. Ka həŋ mantsa:

¹¹ «Mghama ŋni, Lazglafta ŋni,

kagha ta zlaganaptá inda skwi.

[‡] 4:7 Aya 6:7. Ngha ta Izekiyel 1:22, 1:5. 10, 10:14. [§] 4:8 Ngha ta Izekiyel 1:18, 10:12, Isaya 6:2. 3.

Manda ya dvaf ka zlaganapta ka ta hørj,
Ka gi nzaku hørj.

Tsaya tama kæl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka vlaghata
glaku, nda zlæzlvu.

Ŋagha mbraku guli,» ka hørj.

5

Deftera zwaŋa tuwak

¹ Ka nghanṭá yu ta mbsatá defteri vindaf lu ta vindi ta hulani his his ma dzva zeghwa tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya. Ka ndi'anafṭá lu nda ŋizlaha ndəfánj. ² Ka nghə yu ta sana duhwal nda mbra, duhwala Lazglafta, ta hagaku nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Wa ya nda ra ŋa ɓlanapta na ŋizla na, ka gunanafta na defteri na?» ka'a.

³ Lay! Had sana mndu dər ta luwa, dər ta ghəŋa hadik, dər ta mnaka hadik*, ta laviŋta gunanafta tsa defteri ya, dər ka nghanṭa dida wa. ⁴ Ka taw yu ta taw katakata, kabga kwala lu kul slafta ta mndu nda ra ŋa gunanafta tsa defteri ya dər ŋa nghanavata ya wa. ⁵ Ka sani ma tsa galata mnduha ya nda i'i mantsa: «Ma taw ka ta taw, wya rveri mataba mndəra la Yuda, ma zivra Dawuda, ta zata ghwa. Tsatsi dza'a ɓlanapṭá tsa ŋizla ya, ka gunanafta tsa defteri ya,» ka'a.

⁶ Ka nghanṭa yu ma takataka tsa dughuruk ya, nda ya mataba tsa skwiha fwad nda hafu mida ya, nda ya ma takataka tsa galata mnduha ya ta Zwaŋa Tuwak manda skwi si dzadza lu. Ndəfánj duliḥani, ndəfánj iriḥani ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta ndəfánj ghunaf lu ta inda ghəŋa hadik ya. ⁷ Ka lagha tsi da tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya, ka zlgħagħutá tsa defteri ma dzva zeghwani

---

* 5:3 Ngha ta la Filipiya 2:10 nda skwi ya ŋa ŋanata.

ya. ⁸ Manda zlghafta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa defteri ya, ka zlɛmbata tsa skwiha fwaɗ nda hafu mida, nda tsa galata mnduha hisamsak fwaɗ mida ya ta kɔmani. Inda taŋ, nda ŋaŋatá htimbil, nda ndaghatá leghwaha dasu nda urdi ta nzakway ka du'a gwal nda ghuba, ma dzva taŋ. ⁹ Ka fə həŋ ta lfida laha. Ka həŋ mantsa:

«Nda ra ka ka klafta na defteri na,
ka ɓlanaptá ŋizlahani, kabga si dzadza lu ta kagha,
ka varanaktá ka ta Lazglafta
nda usa gha ta inda mndɔra mndu ma inda mndɔra gwada
ta gwadɛ lu,
nda inda mnduha, nda inda zivra mnduha.

¹⁰ Nanafna ka ta həŋ ka mnduha Lazglafta, kagha ta nzakway ka Mgham.

Nanafna ka ta həŋ ka gwal ksanatá slna ta Lazglafta, ŋa gay taŋ ta mgham ta ghəŋa mnduha ma ghəŋa hadik.»

¹¹ Ka nghan̄ta yu ta ŋəddəma† ta duhwalha Lazglafta kul lavin̄ta lu ta mbədafta ta wanafta tsa dughuruk ya, nda tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya, nda tsa galata mnduha ya tani. Ka fə həŋ ta laha. ¹² Ka həŋ nda lwi dagaladagala mantsa:

«Tsa Zwaŋa Tuwak si dza lu ya kay ná,
raŋra zlghaftani ta ga Mgham, nda gadghəl,
nda difil, nda mbraku, nda zlɛzlvu,
nda glaku, nda ghubu,» ka həŋ.

¹³ Ta snə yu, ka inda skwiha zlaganap Lazglafta ta luwa, nda ya ta ghəŋa hadik tani, nda ya ta mnaka hadik tani, nda ya ma drəf tani, nda inda skwi ya mamu tani, ka həŋ guli mantsa:

«Ŋa mndu ta nzaku ta dughuruk, nda Zwaŋa Tuwak na zlɛzlvu,

---

† 5:11 Ngha ta Daniyel 7:10.

nda ghubu, nda glaku, nda mbraku ña kfekedzeñ!» ka həñ.

¹⁴ «Mantsa ya nzakwani!» ka tsa skwiha fwaď nda hafu ma həñ ya. Ka zləmbata tsa galata mnduha ya ka tsəlbu ta kəmani.

6

ñizlaha

¹ Tahula tsa, ka nghə yu ta pslanapta tsa Zwaña Tuwak ya ta tañtañ tsa ñizlaha* ndəfáñ ya. Ka snə yu ta mnay sana tañtaña tsa skwiha fwaď nda hafu ma həñ ya, nda lwi manda ghudzaga luwa. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. ² Kə'a ka yu ná, ka nghañtá yu ta sana plis ka ñusliñ. Ta nzaku mndu tida nda ña ta lghed da tsi. Ka vlanťa lu ta zewzewa. Tsatsi ta zata ghwa, ka laghu tsi da za ghwa guli.

³ Manda pslanapta tsa Zwaña Tuwak ya ta mahisa tsa ñizlaha ya, ka snə yu ta mnay sana mahisa tsa skwiha nda hafu ma həñ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. ⁴ Ka sagha sana plis ka dva. Ka vlanťá lu ta mbrakwa hliñťá inda zdaku ta ghəña hadik ta tsa mndu tida ya, kada psluvusta mnduha ta vgha tañ. Ka vlanťá lu ta sana kafay dagala.

⁵ Manda pslanapta tsa Zwaña Tuwak ya ta tsa mahkəna ñizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mahkəna skwiha nda hafu ma həñ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka ñra†. Nda skwa gara skwi ma dzva tsa mndu ta nzaku tida ya. ⁶ Ka snə yu ta gwadagapta sana lwi ma takataka tsa skwiha fwaď nda hafu ma həñ ya. Ka'a mantsa: «Darama alkama turtuk ya ná, prək ka kwađa vagha mndu turtuk ta ksa slna. Darama hupa hya hkən ya guli ná, prək ka kwađa vagha mndu

---

* 6:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ña ñanata. † 6:5 Aya 2:5. Ngha ta Zakari 1:8, 6:1. 8.

turtuk ta ksa slna. Ama rđi nda ima inabi ya, ma ksarj ka ta tsahaya,» ka'a.

⁷ Manda psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mafwada ŋizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mafwada tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Sawi!» ka'a. ⁸ Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka kuzurjkuzurj. Mtaku hga tsa mndu ta nzaku tida ya. Mistani ta dza'a vla nzakwa gwal nda rwa. Ka vlarjta lu ta mbraku ta həŋ ta ghəŋa sləhaw turtuk ma dgata ghəŋa hadik fwad ŋa rwanata mnduha mida nda kafay, nda ya nda maya, nda ya nda danwaha, nda ya nda nimtakha[‡]. ⁹ Manda psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mahutafa tsa ŋizla ya, ka nghə yu mista gwir ta hafa gwal psala lu ta ghəŋa gwada Lazglafta nda ya ma vəl mnay si ta mnə həŋ. ¹⁰ Ka həŋ nda lwi dagaladagala mantsa: «Mgham Lazglafta ta mbruta, ya nda ghuba, ya kahwathwata. Badu yawu dza'a tsa ka ta guma ta ghəŋa na ghəŋa hadik na, ŋa planamta gha ta həŋ ta vəl psalata tanj ta anj na?» ka həŋ. ¹¹ Ka daganaf ta lu ta lguta ŋuslij ta inda tanj. Ka lu nda həŋ mantsa: «Swidwa karaku, ksanawa ksa ta ŋuduf ŋa fitik kwitikw, ha ka hdamta mbsaka zwanama ghuni nda graha ta ksa slna ghuni ya dza'a psalata lu manda kaghuni ya,» ka lu nda həŋ.

¹² Ka nghə yu ta psanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mamku' a ŋizla ya. Ka gigdavafta ghəŋa hadik katakata. Ka nuta fitik ka ŋra manda biwa ŋra. Ka nuta tili ghuz ka dva manda us. ¹³ Ka rkagata tekwatsaha ta luwa ta hadik manda rkakwa yakwa ghuraf ta ka gurambazlak gigdanaf falak nda mbraku nda mbraku ya. ¹⁴ Ka mbsaghutá luwa ta vgha manda mbsa defteri ta mbsafta lu ya. Ka sli'aftá

[‡] 6:8 Ngha ta Izekiyel 14:21.

inda ghwáha nda inda hadíkha tsatam imi ma vla[§] taŋ, ka laghwi. ¹⁵ Ka sli'aftá la ka mgham ta hadík, nda gwal dagala dagala, nda la mghama sludziha, nda la ka gadghəl, nda gwal nda mbra nda mbra, nda inda gwal ta ga vu'a, nda inda gwal kul had ka vu'a, ka laghwi da didifa ma galighaha nda ya ma dzaŋha ta ghwá. ¹⁶ Ka həŋ nda ghwá nda ya nda dzaŋ mantsa: «Dədəgaŋnaghawa dədə, ka bukwaŋnata kuni, yaha tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nghanťá aŋni, yaha Zwaŋa Tuwak da tsanŋaghatá guma, ¹⁷ kabga saghasa fitika basata ŋudufa taŋ. Wati ma mndu ya dza'a ŋafta* na?» ka həŋ.

7

ŋizlaha Lazglafta nda mnduha 144,000

¹ Tahula tsa, ka nghanťá yu ta duhwalha Lazglafta fwaď ta sladu ta slərpuha hadík fwaď. Ka ŋaghuta həŋ ta falakha* fwaď, kada kwala həŋ ta vyaku ta hadík dər ta drəf, dər ta fuha. ² Ka nghə yu ta sana duhwala Lazglafta ta safi nda ma mndəra luwa nda ŋatá ŋizla† Lazglafta ta vla hafu. Ka hganťá tsi nda lwi dagaladagala ta tsa duhwalha Lazglafta valaŋ lu ta həŋ ta mbrakwa badziŋťá hadík nda imiha tani ya. ³ Ka'a nda həŋ mantsa: «Ma badziŋ kuni karaku ta dər hadík, dər drəf, dər fuha ta kul nde'anafta mu ta ŋizla ta kuma ta gwal ta ksanatá slna ta Lazglafta‡ mu ya,» ka'a. ⁴ Ka mnidŋnta lu ta mbsaka tsa gwal nde'anaf lu ta ŋizla Lazglafta ya. Dəmbu' dərmaq nda fwaď mbsak fwaď mida həŋ. Tsa mnduha ya ná, sabə ma mndəra inda la Isra'ila həŋ. ⁵ Dəmbu'

§ 6:14 Aya 12-14: ngha ta Isaya 13:10. 13, 34:4, Izekiyel 32:7. 8, Amus 8:9, Yuwel 2:10, 3:3-4. *

6:17 Aya 16: Ngha ta Izekiyel 10:8, Lukwa 23:30. Aya 17: Ngha ta Yuwel 2:11, Sefuni 2:2. 3. * 7:1 Ngha ta Irmiya 49:36, Daniyel 7:2, Zakari 6:5. † 7:2 Ngha ta 5:1 nda skwi ŋa ŋanata. ‡ 7:3 Ngha ta Izekiyel 9:4. 6.

ghwanjpdə his mataba mndəra la Yuda. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Ruben. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Gada. ⁶ Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Asira. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Naftali. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Manasa. ⁷ Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Simeyuna. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Levi. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Isakar. ⁸ Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Zabuluḡ. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Yusufu. Dəmbu' ghwanjpdə his mataba mndəra la Benzameḡ. Inda tsa mnduha ya ndende'anaf lu ta ḡizla Lazglafta ta həḡ.

Mndəra mndu ma inda vli

⁹ Tahula tsa, ka nḡhaḡtá yu guli ta ḡəddəma ḡəddəma ta mnduha kul laviḡta lu ta mbədafta. Tsa mnduha ya ná, sabə ma inda haḡikha, nda ya ma inda mndəra mndu, nda ya ma inda zivra mnduha, nda ya ma inda gwadā ta gwadə mndu saba həḡ. Ta sladu həḡ ta kəma dughuruk nda ya ta kəma Zwaḡa Tuwak nda sudatá lguta ḡusliḡ nda ḡatá zlizlam ma dzvu, həḡ. ¹⁰ Ka həḡ nda lwi dagaladagala mantsa: «Da Lazglafta ta nzaku ta dughuruk, nda ya da Zwaḡa Tuwak mutsafta mu ta mbaku,» ka həḡ. ¹¹ Inda duhwalha Lazglafta, nda la halata mndu, nda tsa skwiha fwaḡ nda hafu ma həḡ ya kay tani ta wanafta tsa dughuruk ya. Ka zləmbata həḡ ta kəma tsa dughuruk ya ka tsəlbu ḡa Lazglafta. ¹² Ka həḡ mantsa: «Mantsa nzakwani! Nda ra Lazglafta mu ka zləzlvay, ka ḡhubay, nda ḡifil ma ḡhəḡjani, nda ra ka rfay, ka vla ḡlaku ḡjani, da tsatsi mbraku, mbrumbra, ḡa kḡekedzeḡ tsatsi. Amin!»

¹³ Ka sani ma tsa la halata mndu ya nda i'i mantsa: «I wa na mnduha nda sudata lguta ḡusliḡ ta vḡha na na? Sagha ga həḡ na?» ka'a. ¹⁴ «Kagha yeya nda sna Mḡhama

da,» ka yu nda tsi. Ka'a nda i'i mantsa: «Hahəŋ ná, gwal ta sabi ma giri[§] ganap lu ta həŋ katakata ya həŋ. Ka ghwaɔaptá həŋ ta lguta taŋ, ka ɔaɔaptá həŋ ma usa Zwaŋa Tuwak. ¹⁵ Tsaya ta kəl həŋ ka sladu ta kəma dughurukwa Lazglafta, ka zləzlva tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nda fitikani tani nda rvidikani tani ma həgani. ŋa katay tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya ta həŋ. ¹⁶ Had maya nda ndala dza'a kuzləglaŋta həŋ wa. Had fitik nda vis dza'a dzəgəлта həŋ guli wa, ¹⁷ kabga tsa Zwaŋa Tuwak ma takataka tsa dughuruk ya dza'a ngha həŋ, ŋa hləyɩni ta həŋ ta dzubaya ima hafu, ŋa masanapta Lazglafta ta inda ima taw ma ira* ta həŋ.»

8

Mandəfáŋa ŋizla

¹ Manda pslanapta Zwaŋa Tuwak ta mandəfáŋa ŋizla*, ka nzatá vli sriw ta luwa ha ka magata rita awa. ² Ka nghə yu ta duhwalha Lazglafta ndəfáŋ ta sladu ta kəmani. Ka vlaŋta lu ta duliha ndəfáŋ guli ta həŋ.

³ Ka sagha sana duhwala Lazglafta sladata ndusa nda gwir nda ŋatá skwa dra urdi ka dasu. Ka vlaŋtá lu ta urdi ŋulum ŋa dray ta tsa gwira dasu ta kəma dughuruk† ya kawadaga nda du'a gwal ta nzakway ka ŋa Lazglafta.

⁴ Ka sli'afɩta dɩŋa tsa skwi ta drə lu ya kawadaga nda du'a mnduha Lazglafta ta kəma Lazglafta. ⁵ Ka klaftá duhwala Lazglafta ta skwa dra urdi, ka ndəghanafta nda vu ta gwir, ka wdagata ta hadik. Ka ghudzagata luwa, ka hlə skwiha ta wi, ka wdə luwa ta wɩu, ka ghudzavafta hadik‡.

§ 7:14 Ngha ta Daniyel 12:1, Mata 24:21, Markus 13:19. * 7:17 Aya 16:17.

Ngha ta Isaya 49:10, Zabura 23:1, Izekiyel 34:23 Zabura 23:2, Isaya 49:10, 25:8.

* 8:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ya ŋanata. † 8:3 Ngha ta Sabi 30:1. 3. ‡ 8:5 Ngha ta Levitik 16:16-12, Izekiyel 10:2, Sabi 19:16.

Suna Yuhwana 8:619 Suna Yuhwana 8:13

Duliha

⁶ Ka hbə tsa duhwalha Lazglafta ndəfánj ta njananatá duli ya kay ta vgha nja vyay.

⁷ Ka vyata tsa tanɲaɲa duhwala Lazglafta ya ta njanani ma duli. Ka sli'agata papla nda vu gaɲanaf lu nda us ta hadik. Ka dravaghuta faway turtuk ma dɡatá hadik hkən, nda faway turtuk ma dɡatá fuha hkən, nda faway turtuk ma dɡatá kuzunja mukwanek[§] hkən.

⁸ Ka vyatá tsa mahisa duhwala Lazglafta ya ta njanani ma duli. Ka vzadatá lu ta sana skwi manda ghwá dagala ta draku da drəf. Ka mbədavafá faway turtuk ma dɡatá imi hkən, ka us. ⁹ Ka rwuta faway turtuk ma dɡatá skwiha nda hafu ma imi hkən, zadanaha lu ta faway turtuk ma dɡatá kwambalu hkən guli.

¹⁰ Ka vyata mahkəna duhwala Lazglafta ta njanani ma duli. Ka dədəgata mghama tekwatsa ta zlgħaku manda vu ta luwa, ka dədəfta ta faway turtuk ma dɡatá zala hkən nda ya ta dzuɲay. ¹¹ «ŋilahlaha,» hga tsa tekwatsa ya. Ka nzatá fawaya dɡatá imi hkən ŋilah, ka rwuta ndəghata mnduha ta sanɲta tsa imi ya, kabga nzakwani ŋilahlaha.

¹² Ka vyatá mafwadá duhwala Lazglafta ta njanani ma duli. Ka dzadzanɲta lu ta faway turtuk ma dɡatá fitik hkən, nda faway turtuk ma dɡatá tili hkən, nda faway turtuk ma dɡatá tekwatsaha hkən, kada htavaghuta faway turtuk ma dɡatá tsuwadək hkən. Mantsa ya, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadaka fitik hkən, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadaka* rvidik hkən.

¹³ Tata nghaynghay yu, ka snə yu ta dzala ta zagħuta da ghuvanata luwa, ka'a mantsa: «Ɗanɲwa! Ɗanɲwa! Ɗanɲwa

---

§ 8:7 Ngha ta Sabi 9:23-24, Izekiyel 38:22. * 8:12 Aya 10: Ngha ta Isaya 14:12, Aya 11: Ngha ta Irmija 9:14. Aya 12: Ngha ta Sabi 10:21. 23.

ɲa mnduha ta ghəɲa hadik ghudzagarə vyata duhwalha Lazglafta hkən ta dula taɲ, dza'a vyata həɲ ya,» ka'a.

9

Vyatá mahutafa duli

¹ Ka vyatá mahutafa duhwala Lazglafta ta ɲani ma duli. Ka gi nghə yu ta dədagata tekwatsa ta luwa ta hadik. Ka vlaɲtá lu ta tsa tekwatsa ya ta makubla mghama gudzuvruɲ. ² Ka gunanaftá tsi ta tsa mghama gudzuvruɲ ya, ka saf diɲ kudumbul mida manda diɲa mghama* vu ta zlghaku. Ka nutá vli ma ghuvanata luwa nda fitik tani tɔfik da tsa diɲ ta safi ma tsa gudzuvruɲ ya. ³ Ka sli'agaptá hi'i ma tsa diɲ ya ka tatá vgha ta hadik. Ka vlaɲtá lu ta mbraku ta həɲ, manda mbraku ya vlaɲ lu ta rda† ta hadik. ⁴ Ka lu nda həɲ mantsa: «Yaha kuni da ksarɲtá kuzuɲ ta hadik, dər fu, dər wati ma skwi ta dyafta nda dya. Mnduha kul had ɲizla‡ Lazglafta ma bizlbizla kuma taɲ yeya kwerɲkwerɲ dza'a kuni hahay. ⁵ Yaha kuni da pslatá həɲ nda psla, ama ka ganapta kuni tiri ta həɲ ka tili hutaf,» ka lu nda həɲ. Manda va kuzlakwa vəl hata rda ta mndu ya, manda va tsaya kuzlakwa vəl hatani ta mndu. ⁶ Ma tsa fitik ya, dza'a zbay mnduha ta mtaku, ama mutsafta a həɲ wa. Ta kumay həɲ ta mtuta taɲ, ama dza'a hwayugadunus hwaya§ mtaku ta həɲ.

⁷ Manda nzakwa plis ta dza'a da vla vulu ya nzakwa tsa hi'i ya. Manda zewazewa dasu ya watá skwi ma ghəɲa taɲ. Manda tsatá kuma mndu ya kuma taɲ guli. ⁸ Manda səmbəka ta swidi ma ghəɲa marakw ya swidi ta həɲ. Manda sli'iɲ ma wa rveri ya sli'iɲa taɲ. ⁹ Nda skwi manda

* 9:2 Ngha ta Zrafta 19:28. † 9:3 Ngha ta Sabi 10:12. 15. Rda: Ngha ta Lukwa 10:19 nda skwi ya ɲa ɲanata. ‡ 9:4 Ngha ta 5:1 nda skwi ɲa ɲanata.

§ 9:6 Ngha ta Ayuba 3:21, Irmiya 8:3.

zalama kufur mbəghata ghuva taŋ. Manda ghudzaga mwata plisha ta hwaya da vla vulu* ya ghudzaga zlambaka taŋ. ¹⁰ Huturha taŋ ná, ta haha mndu manda va huturha rda. Ma tsa huturha taŋ ya ta mutsa həŋ ta mbrakwa haha mnduha ka tili hutaf. ¹¹ Mghama taŋ ná, tsaya duhwala halaway ya ta ga mgham ta ghəŋa tsa gudzuvrurŋ ya. «Abaduŋ,» ka lu ta hgay nda gwada Hebru. Nda gwada Grek ya guli ná, «Apwaliyaŋ,» ka lu ta hgay. «Tsaya zadaku.»

¹² Taŋtaŋa ghuya daŋwa tsaya ta luta. Tahula tsaya, wya ghuya daŋwaha his guli ta sagha.

¹³ Ka vyata mamku'a duhwala Lazglafta ta ŋani ma duli guli. Ka snə yu ta lwi ta sabi ma tuldiha fwaɗ, ta nzakway ka tulda gwira dasu ta kəma Lazglafta† ya. ¹⁴ Ka'a nda tsa mamku' a duhwala Lazglafta nda duli da tsi ya mantsa: «Paliŋpala ta tsa duhwalha halaway tsam lu ta wa mghama dref ta hgə lu ka Ifrata ya,» ka'a. ¹⁵ Tsa duhwalha fwaɗ ya ná, payaf paya lu ta hahəŋ ŋa tsa vaku ya, nda ya ŋa tsa tili ya, nda ya ŋa tsa fitik ya, nda ya ŋa tsa nzemndi ya. Ka zlazligiŋtá lu ta həŋ ŋa zadanaatá fawaya turtuk ma dgaatá mbsaka mnduha hkən. ¹⁶ Ka snadimtá lu ta mbsaka sludziha taŋ ta plis ta plis. Mleŋwi his dərmək həŋ. ¹⁷ Mantsa ya maridiŋta lu. Ka nghanjta yu ta plisha nda mnduha tida, nda suɗatá lguta kufur manda vu ta vgha taŋ. Ka kubalkubal manda pala ta hgə lu ka Safir nzakwani. Ka ghuvazwanghuvazwan ghandand kay guli. Ghəŋa tsa plis ya ná, Manda tsatá ghəŋa rveri nzakwani. Skwi ta sabi ma wa taŋ ná, vu, nda diŋ, nda ghandandatá vu ya. ¹⁸ Nda tsa skwiha hkən ta nzakway ka vu, nda diŋ, nda tsa ghandandatá vu ta sabi ma wa taŋ ya, ka rwiŋtá lu ta fawaya turtuk ma dgaatá mbsaka mnduha hkən.

* 9:9 Aya 7:9. Ngha ta Yuwel 2:4, 1:6, 2:5. † 9:13 Ngha ta 8:3 nda skwi ŋa ŋanata.

¹⁹ Mbrakwa tsa plisha ya ná, ma wa taŋ, nda ya ma hutura taŋ nzakwani. Manda nzakwa tsata nahadik nda ghəŋ tida ya nzakwa tsa huturha taŋ ya. Nda tsa hutura taŋ ya ta babala həŋ ta mnduha.

²⁰ Má ŋa mbədanafta pďakwa mnduha kul rwanatá tsa ghuya daŋwaha ya ta nzakwa taŋ ma slnaha taŋ ta magata həŋ ya ná, ka kwalaghutá həŋ. Ka gďavata həŋ ta tsəlbu ŋa halaway, nda ya ŋa skwa wuyayha. Hahəŋ ná, ngha a həŋ ta vli wu, sna a həŋ ta sləməŋ wu, had həŋ ta mbada wu, nda dasu tsafata lu ta sanlaha, nda kufur sanlaha, nda ghuva tili sanlaha, nda udzu sanlaha. ²¹ Ka kdəŋtá həŋ ta va psala mndu, ka va mbaďakwa taŋ, nda va hlira taŋ, ka va ghala taŋ, Zlana a həŋ dekdek wa.

10

Zwaŋa tuwak nda zwaŋa defteri

¹ Ka nghanja yu ta sana duhwala Lazglafta bukwam lu ma kusay ta saha ta luwa, nda watá dakwambuhwali ma ghəŋani. Manda fitik nzakwa kumani. Manda zlgħakwa vu ya nzakwa səlahani. ² Ka ŋanatá tsi ta gunata zwaŋa defteri ma dzvani. Ka fatá səla zeghwani ta drəf, faha ta səla zlabani ta hadik. ³ Ka hurgwatá tsi nda lwi dagala manda hurgwa rveri. Manda hurgwatani, ndəfáŋ ka luwa njezlata. ⁴ Manda njezlata tsa luwa ya ndəfáŋ, ka kumə yu ta vinda tsa skwi mna tsi ya. Ama ka sana lwi gwadagata ta luwa mantsa: «Ma vində ka, ŋamŋa ma ghəŋa gha ta tsa skwi mna tsa njezlata njezla luwa ndəfáŋ ya,» ka'a.

⁵ Ka nghanja yu ta kapafta tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf, nda ya ta hadik ya, ta dzva zeghwani nda ta luwa. ⁶ Ka wadata tsi nda hga Lazglafta ta nzaku ŋa kdəkedzeŋ, ta zlaganaptá luwa nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá hadik nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá drəf nda inda skwiha mida tani ya. Ka'a

mantša: «Ta hađ gđglata ta gərdaku wu, ⁷ ama bađu da vyata tša mandəfəŋa duhwala Lazglafta ya ta ŋani ma duli, bađu tsaya dza'a hdamta Lazglafta ta difatá skwi ya si mnana tsi ta gwal ksanatá slna, ta nzakway ka la anabi* ya,» ka'a.

⁸ Ka gwadgəlgihatá tša lwi si ta gwadagata ta luwa ya. Ka'a mantša: «La! Ka zlglafta ka ta tša zwaŋa defteri nda guna ma dzva tša duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf nda ya ta hađik ya,» ka'a.

⁹ Ka labə yu da tša duhwala Lazglafta ya. Vlihavla ta na defteri na, ka yu nda tsi. «Zlgla, ka dughwaduta ka. Gun dza'a nzata tsi ma wa gha manda zudum. Tahula dughwaduta gha, đah dza'a nzata tsi ma huđa gha,» ka'a nda i'i.

¹⁰ Ka zlglaftá yu ta tša zwaŋa defteri ya ma dzva tša duhwala Lazglafta ya, ka dughwadutá yu. Ka nzatá tsi gun ma wa đa manda zudum. Ama tahula dughwaduta đa, ka nzatá vəl ma huđa† da đah manda kurak.

¹¹ Ka lu nda i'i mantša: «Ka kləgəlta ka ta lwa Lazglafta ta gwaday ta ghəŋa ndəghatá mndəra mnduha, nda ya ta ghəŋa hađikha, nda gwadaha kavghakavgha, nda mghamha tani,» ka'a.

11

Masləmtsəkha his

¹ Ka vlihatá lu ta sana sləka, manda sarak nzakwani ta kəl lu ka gra skwi. Ka lu nda i'i mantša: «Sli'afsl'i'a ka grafta ka ta həga Lazglafta nda gwir tani. Ka mbədaf ka ta gwal ta tsəlbu ŋa Lazglafta midá* . ² Ka zlanata ka ta gra rmakani. Yaha ka da grafta, kabga zlanarŋtá gwal kul nzakway ka

* 10:7 Aya 5:7. Ngha ta Sabi 20:11 Zlahu 32:40, Daniyel 12:7, Amus 3:7.

† 10:10 Aya 8:10. Ngha ta Azekiyel 2:8. 3:3. * 11:1 Grafgra nda Izekiyel 40:3, Zakari 2:5. 6.

la Yahuda lu ta tsaya. Hahəŋ gwal dza'a diŋla luwa nda ghuba ka tili fwad mbsak his mida[†]. ³ Dza'a ghunafghuna yu ta masləmtsəkha da his, ɲa sudavata taŋ ta buhu ta vgha, ɲa zata taŋ ta fitik dəmbu' nda his dərmaq nda mku' mbsak ta mna gwada da ma tsa fitikha ya.»

⁴ Tsa masləmtsəkha ta sladu ta kəma Mgham Lazglafta ta ga mgham ta ghəŋa hadik[‡] ya ná, fwa zaytuŋha his nda pitirlaha dasu his ya. ⁵ Ka kumaŋkuma mndu ta maganata ghwadaka skwi ta həŋ katsi, dza'a sabsa vu ma wa taŋ, ɲa zadana[†] tsa ghumaha taŋ ya. Mantsa ya dza'a zadana lu ta mndu ya ta kumaŋta maganata ghwadaka skwi ta həŋ. ⁶ Mamu həŋ nda mbrakwa haghuta luwa, ɲa kwala imi nzaku ma tsa fitik ta klə həŋ ta lwa Lazglafta ya. Mamu həŋ guli nda mbrakwa mbədanafta imi guli ka us. Mamu həŋ nda mbrakwa gaktá daŋwa ta ghəŋa mnduha ta ghəŋa hadik ma fitik ya kumaŋ həŋ[§].

⁷ Manda kdɪŋta taŋ ta ga masləmtsəka taŋ, ɲa linista tsa nimitak ta safi ma gudzuvrurŋ ya ta həŋ nda lmu ɲa mbranaghatani ta həŋ, ɲa rwanatani* ta həŋ, ⁸ ɲa nzakwa mbla taŋ ta daɓi ma luwa dagala, vli ya kəl lu dalafta Mghama taŋ ta udza zləŋay. Ta grə nda luwa Suduma nda ya nda luwa Masar[†] lu ta tsa luwa ya. ⁹ ɲa nghanay inda mndəra mndu ta mbla taŋ, dər ta nzaku ta hadik ga həŋ, dər wati gwada ta gwadə həŋ, ɲa zata taŋ ta fitik hkən nda rita ta nghanay. Dvaŋta a həŋ ta padamtá tsa mbliha ya wa. ¹⁰ ɲa rfay mnduha ma ghəŋa hadik ta rfu katakata, ka vavalaku, ka mbahuvta vgha ta ghəŋa rwatá tsa mnduha ya, kabga ganapga həŋ tiri katakata ta mnduha ta ghəŋa

[†] 11:2 Grafgra nda Lukwa 21:24. [‡] 11:4 Grafgra nda Zakari 4:3, 11:14.

[§] 11:6 Grafgra nda 1 Mghamha 17:1, Sabi 7:17. 19, 1 Samuyel 4:8. * 11:7

Grafgra nda Daniyel 7:3, 7, 21. [†] 11:8 Grafgra nda Isaya 1:9. 10. Suduma: Nghan ta Zlrafta 18:19.

hadik.

¹¹ Tahula tsa fitik hkən nda rita ya, ɲa vuslanamta Lazglafta ta hafu ta həŋ. ɲa sli'avakta[‡] taŋ ka sladata nda səla taŋ. ɲa ksuta zləŋ katakata ta inda gwal ta ngha həŋ.

¹² Manda sli'avakta taŋ ka sladata, ka sana lwi gwadagata ta luwa nda həŋ mantša: «Safwa sa da hadna,» ka'a. Ka ɲlaghatá həŋ ta luwa ma kusay[§] ta nghay ghumaha taŋ.

¹³ Gi ma va tsa fitik ya, ka gigdavafta hadik katakata ka hwanzaɓanapta faway turtuk ma dgatá tsa luwa ya ghwaŋ. Ka rwuta mnduha dambu' ndəfáŋ ma gigdavafta tsa hadik ya. Ka ksuta zləŋ katakata ta gwal ta pɗaku, ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta ya ta nzaku ta luwa.

¹⁴ Mahisa ghuya ɗaŋwa tsaya ta luta. Wya mahkənani ta gi sagha.

Mandəfáŋa duli

¹⁵ Ka vyata mandəfáŋa duhwala Lazglafta ta ɲani ma duli. Ka snaku sana lwiha dagaladagala daga ta luwa. Ka həŋ mantša: «Mgham Lazglafta ɲni nda Kristani ta ga mgham ta ghəŋa hadik ndana. Tsatsi dza'a ga Mgham ɲa kɗekedzerj^{*},» ka həŋ. ¹⁶ Ka zlambata tsa halata mnduha hisamsak fwaɗ mida ta nzanzafta ta dughuruk ta kəma Lazglafta ya zluzlumbruh ka tsəlbu ɲa Lazglafta. ¹⁷ Ka həŋ mantša:

«Mgham Lazglafta ta mbruta. Kagha ndanana, kagha guli manda ghalya. Ta rfa kagha ɲni, kabga ɲanata gha ta tsa mghama mbrakwa gha ya, ka nzaku ka ka Mgham,

¹⁸ Ka gavaghatá mndəra mnduha ta sisi.

Ndana tama, saghasa fitika ganavata kagha ta sida ta həŋ.

[‡] 11:11 Grafgra nda Izekiyel 37:5, 10.   [§] 11:12 Grafgra nda 2 Mghamha 2:11.   ^{*} 11:15 Grafgra nda Sabi 15:18, Daniyel 2:44, 7:14, 27.

Saghasa fitika tsanaghata gha ta guma ta gwal nda rwa.
 Dza'a valañvala ka ta nisəla gwal ta ksaghatá slna ta
 nzakway ka la anabi,
 nda gwal nda ghuḅa, nda gwal ta zləṅa hga gha,
 nda zwani tani, nda galata mndu tani.
 Saghasa fitik guli ṅa zadanata gha ta inda gwal ta badziṅtá
 ghəṅa hadik†,» ka həṅ.

¹⁹ Ka gunatá həga Lazglafta ya ta luwa, ka zlagaptá
 akwata dzratawi mida. Ka wdə luwa ta wdu, ka snaku hla
 wi, ka ṅzlə luwa ta ṅzlu, ka gigdavaftá hadik, ka saha papla
 guli.

12

*Sana marakw nda mak*dakatandan

¹ Tahula tsa, ka zlagapta sana mandərmimi ta luwa.
 Sana marakw ya bukwam lu nda fitik manda skwi nda
 lgut. Ka sladafta tsi ta tili nda wa ta tekwatsa ghwanpḁə
 his ma ghəṅ. ² Nda huḁi tsa marakw ya ta basa yaku, ta
 dgakudgaku. Ka wah tsi ta wahu, kabga kuzlanṅtani.

³ Ka zlagəglapta sana mandərmimi ta luwa. Sana
 mghama makdakatandan ya ka dva manda vu. Ndəfán
 ghəṅani, nda wawa ta zewazewa mida. Ghwanṅ duliḁani
 guli. ⁴ Ka slpidiṅtá tsi ta faway turtuk ma dgatá tekwat-
 saha hkən ta luwa ta hadik nda hturani. Ka sladata tsa
 makdakatandan ya ta kəma tsa marakw ta dza'a dgaku
 ya ṅa ndutá tsa zwanṅani ya dgar* tsi. ⁵ Ka yatá tsi ta
 zwanṅa zgun ya dza'a ṅanatá inda mndəra mnduha nda
 saraka kufurani†. Na gi frekw saha tsa zwanṅ ya, ka gi
 klaghatá lu da Lazglafta nda dughurukwa ga mghamani.
⁶ Ta hwayaghatá tsa marakw ya da mtak, da vli ya payaf

† 11:18 Grafgra nda Zabura 2:1, 5, 110:5, 115:12. 13. * 12:4 Ngha ta
 Daniyel 8:10. † 12:5 Grafta nda Isaya 66:7, Zabura 2:9.

Lazglafta, ɲa zunustá skwa zay hada ka fitik dembu' nda his dərɲək nda mku' mbsak.

⁷ Ka lmanafta lu ta lmu ta luwa. Ka lmanaftá i Misel‡ nda duhwalhani ta lmu nda makɔakatandaɲ. Ka lmu i makɔakatandaɲ nda duhwalhani tani. ⁸ Ka ɲawafta i Misel nda duhwalhani ta həɲ. Ta haɔ wa taɲ ɲa nzəglata ta luwa wa. ⁹ Ka sliɲwigiɲtá lu ta tsa mghama makɔakatandaɲ ya. Tsaya ta nzakway ka dzidza nahadik, ta hgə lu ka halaway, ghwaɔaka sulkum ta nana inda ghəɲa hadik. Ka sliɲwigiɲtá lu ta hadik kawadaga nda duhwalhani tani§.

¹⁰ Ka snaɲtá yu ta sana lwi ta luwa ta gwadata nda mbraku, ka'a mantsa:

«Ndana tama, mbamafimba Lazglafta,

maranmara ta mbrakwani. Tsatsi ta ga Mgham.

Maranmara Kristi ta ɲani ma mbraku guli,

kabga sliɲwigiɲtani ta hadik ta mndu ya ta gɔata ta nana zwanama mu.

Tsatsi ya ta gɔata ta wla zwanama mu ta kəma Lazglafta* mu nda fitik tani nda rvidik tani.

¹¹ ɲrapɲra həɲ,

kabga vəl varata Zwanɲa Tuwak ta həɲ nda usani,

nda ya kabga vəl mnay taɲ kazlay: Kahwathwata gwada Lazglafta kə'a.

Zləɲaɲə a həɲ ta mtaku

ka laghwi da ɔvutá hafa taɲ wa.

¹² Tsaya tama, rfa ta rfu kagha luwa,

nda gwal ta nzaku tida tani. ɔaɲwa ɲa gha hadik nda drəf,

kaghuni dza'a ghuya ɔaɲwa,

kabga la da kaghuni halaway nda ga ta sidani katakata.

Nda sna kazlay: Ta sira a fitika ɔa wu» kə'a.

---

‡ 12:7 Misel: Ngha ta Yuda 9 nda skwi ɲa ɲanata. § 12:9 Grafta nda Zlrafta 3:1, Lukwa 10:18. * 12:10 Grafta nda Ayuba 1:9. 11, Zakari 3:1-2.

¹³ Kə'a ka makdakatandanə ná, sliṅwiginṣliṅwa lu ta hadik. Ka liṅtá tsi ta tsa marakw ta yatá zwanə ya. ¹⁴ Ka vlanṭá lu ta zlambakha his manda ṅa dzala ta tsa marakw ya, ṅa ndrəghatani da mtak da vli ya payanaf Lazglafta, ṅa kwala nahadik ḅhanavata. Hada dza'a zunusta lu ta skwa zay ka vaku hkən, fwad ka maṅzlawats†. ¹⁵ Ka vnihidinṭá tsa nahadik ya ta imi ma wani mista tsa marakw ya manda zala, má ṅa klaghata. ¹⁶ Ama ka kataftá hadik ta tsa marakw ya, ka gunatá wi ka ndaghatá tsi ta tsa zala zliḡin makdakatandanə ma wani ya. ¹⁷ Ka ḅasaftá tsa makdakatandanə ya ta ṅuduf nda tsa marakw ya. Ka sli'ifta tsi ka laghwi da lmu nda pdakwa zivra tsa marakw ya, gwal ta ṅanató zlahuha Lazglafta, nda ya nda gwal ta ṅanató ta nzaku ka masləmṭsəka Yesu.

¹⁸ Ka laghu tsa makdakatandanə ya sladafta ta wutak ta wa drəf.

13

Nimtak ta sabi ma drəf

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta sana nimitak ta sabi ma drəf. Ndəfán ghəṅ tida, ghwanə dulani, nda wawa ta zewazewa tida. Ta tsa ghəṅhani ya mamu vindatá hgə ṅa raza Lazglafta. ² Tsa nimitak nghə yu ya ná, manda mas-pata nzakwani. Manda səla mandundi səlahani. Manda wa rveri wani. Ka vlanṭá makdakatandanə ta mbrakwani, nda dughurukwani, nda ga mgham dagala ta tsa nimitak ya. ³ Ka nghanṭa yu ta balatá sani ma tsa ghəṅha tsa nimitak ya manda skwi si dza'a lu dzata. Ama ka mbaftá tsa lkwani ya. Ka ndərmim inda mnduha ta ghəṅa hadik demdem ta tsa nimitak ya, ka sli'i həṅ mistani. ⁴ Ka tsəlbu həṅ ta tsəlbu ṅa tsa makdakatandanə ya, kabga vlanṭani ta ga mgham ta tsa nimitak ya. Ka tsəlbu həṅ ta tsəlbu ṅa tsa

† 12:14 Grafta nda Daniyel 7:25, 12:7.

nimtak ya guli, ka həŋ mantsa: «Wa kamtagha na nimtak na na? Wa dza'a laviŋta guya kuma nda tsi?» ka həŋ.

⁵ Ka vlaŋtá lu ta tvi gi ka ghərǝbǝ tsi ta ghərǝbaku ka raraza Lazglafta. Ka vlaŋtá lu ta mbrakwa magay manda tsaya ka tili fwadǝmbsak his mida. ⁶ Ka zlaftá tsi ta raraza Lazglafta, ka raraza hgani, nda vla nzakwani tani, nda inda gwal ta nzaku ta luwa tani. ⁷ Ka zlanəŋtá lu ta tvi ŋa vulu nda mnduha Lazglafta, ŋa ghuǝasaptani ta həŋ*. Ka vlaŋtá lu ta ga mgham ta ghəŋa inda mndəra mndu, nda inda zivra mndu, nda ya ta ghəŋa inda gwadǝ ta gwadǝ lu, nda ya ta ghəŋa inda hadikha, ⁸ ŋa tsəlǝbay inda mnduha ta ghəŋa hadik ta tsəlǝbu ŋani, Tsa gwal kul vindaku hga taŋ ma defteri hafu daga zlafta ghəŋa hadik da Zwaŋa. Tuwak ya si dza lu ya dza'a tsəlǝba tsa tsəlǝbu ya.

⁹ Ka mamu mndu nda sləmǝŋa snay, ka sna tsi.

¹⁰ Ka nda fa mndu ŋa ksaghatá da ga vu'a ya ná, dza'a ksaghaksa lu da ga vu'a.

Ka nda fa mndu ŋa dzata nda kafay ya guli ná, dza'a dza dza lu nda kafay.

Tsaya tama ná, dina ka nzata mnduha Lazglafta nda ksanaatá ŋuduf nda ya nda zlghay nda ŋudufa taŋ.

Nimtak ta sabǝ ma hadik

¹¹ Ka nghanǝtá yu ta saba sana nimtak guli ma hadik. His dulani manda ŋa zwaŋa tuwak. Ta gwadǝ guli manda ŋa makdakatanǝ. ¹² Mbrakwa tsa nimtak taŋtaŋ ya da tsi. Ka marǝ tsi ta tsa mbraku ya ta kǝma tsa taŋtaŋa nimtak ya. Ka mblǝ tsi ta mnduha ma ghəŋa hadik, nda inda skwiha mida ŋa tsəlǝbu ŋa tsa taŋtaŋa nimtak si balana lu manda skwi ŋa dzata, ta mbafta ya. ¹³ Ka magǝ tsi ta mandǝrmimi katakata, ha ka klagata tsi ta vu ta luwa ta hadik ta wa ira inda mnduha. ¹⁴ Ka nanaghatá tsi ta inda

* 13:7 Aya 5:7. Grafta nda Daniyel 7:8, 25, 11:36, 7:21.

mnduha ma ghəŋa hadik nda skwa ndərmimay ya vlaŋ lu ta tvi ŋa magay ta kəma tsa taŋtaŋa nimitak ya. Ka'a nda mnduha ma ghəŋa hadik mantša: «Magafwamaga ta skwa wuyay ŋa vlaŋtá glaku ta taŋtaŋa nimitak si balana lu manda skwi ŋa dzata, ka mbafta tsi ya,» ka'a. ¹⁵ Ka vlaŋtá lu ta tvi ta tsa mahisa nimitak ya ŋa vuslanamta hafu ta tsa skwa wuyay tsaf lu manda tsa taŋtaŋa nimitak ya, ŋa gwadayni ta gwaða, ŋa pslatani ta inda gwal kul vlaŋtá glaku. ¹⁶ Ka tsa mahisa nimitak ya mantša: Tahanafwataha ta ŋizla ta dzva zeghwi, ka ma bizlbizla kuma a tsi ta zwani, nda galata mnduha, nda la ka gadghəl, nda la ka pðu, nda la kul had ka vu'a, nda la ka vu'a tani. ¹⁷ Ka had tsa ŋizla ta nzakway ka hga tsa nimitak ya, ka mbsaka hgani a tsi ya, ta tsa mndu ya wu katsi, yaha da skwa skwi, yaha da dzawaptá skwi guli, ka'a.

¹⁸ Wana fitika zlagakwa mndu ya nda dīfil ma ghəŋani. Mndu ya nda dīfil ma ghəŋani ná, dza'a nda sna ta skwi ta kumə mbsaka hga tsa nimitak ya ta mnay. Tsa mbsak ya ná, manaka hga mndu ya. Mku' dərmaq nda mku' mbsak mku' mida nzakwani.

14

Laha gwal varagagha lu

¹ Ka nghanťá yu kay guli ta Zwaŋa Tuwak ta sladu ta ghwá Siyuna. Ta sladu mnduha dəmbu' dərmaq nda fwað mbsak fwað mida kawadaga nda tsi. Inda taŋ, nda vinda hga Zwaŋa Tuwak nda hga Dani guli ma bizlbizla kuma* taŋ. ² Ka snanťá yu ta sani lwi ta ghudzagata manda ghudzaga mghama zala nda ya manda ghudzaga ŋəzla luwa. Tsa lwi ta snə yu ya ná, manda ghudzaga htimbil ta dzə lu ya nzakwani. ³ Lfida laha ta fə tsa ndəghata mnduha

* 14:1 Grafta nda 7:3. 8, Izekiyel 9:4.

ya ta kəma dughuruk, nda ya ta kəma tsa skwiha fwad nda hafu ma həŋ ya, nda ya ta kəma tsa halata mnduha ya. Had sana mndu ta laviŋta taghaftá tsa laha ya, ka tsa mnduha dəmbu' dərmək nda fwad mbsak fwad mida si ta hadik vara lu ta həŋ ya a tsi wa.

⁴ Hahəŋ ná, ɲriŋ a həŋ ta vgha taŋ nda hliri wa. Ksanaksa həŋ ta vgha taŋ, ka nzata həŋ hezle'. Mista Zwaŋa Tuwak ta mbada həŋ ta mbada dər ta dza'a diga tsi. Varagap mataba mnduha lu ta həŋ. Nda nza həŋ ka taŋtaŋani vlaŋ lu ta Lazglafta nda ya ɲa Zwaŋa Tuwak. ⁵ Ta sna a lu ta tsakalawi† ma wa taŋ wa. Had sana maslinvinza ta həŋ guli wa.

Duhwalha Lazglafta hkən

⁶ Ka nghanjá yu ta sana duhwala Lazglafta ta ndrə ma ghuvanata luwa. Mamu Lfida Gwada ɲa kdekedzeŋ da tsi ɲa mnay ɲa mnduha ta ghəŋa hadik, ɲa inda hadikha, ɲa inda mndəra mndu, ɲa inda mndəra gwada ta gwadə lu, ɲa inda zivra mnduha. ⁷ Ka'a nda lwi dagaladagala mantša: «Zləŋawazləŋa ta Lazglafta ka zləzlva kuni, kabga saghasa fitika tsayni ta guma. Tsəlbawatsəlbə ta tsəlbə ɲa mndu ya ta magaftá luwa, nda hadik, nda drəf, nda dzuɓayha‡,» ka'a.

⁸ Ka sabə mahisa sana duhwala Lazglafta. Ka'a mantša: «Kweŋ tama! Nda zləmba Babila ta nzakway ka luwa dagala. Snusna ta ima inabi ta inda mnduha, sa tsa ima inabi ya ná, hliri ya manda ɲani§,» ka'a.

⁹ Ka sabə mahkəna sana duhwala Lazglafta guli. Ka'a nda lwi dagaladagala mantša: «Ka ta tsəlbəy mndu ta tsəlbə ɲa tsa nimtak ya, nda ya ɲa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ka tsu'aftá tsi ta ɲizla ta bizlbizla kumani ka ta dzvani

† 14:5 Grafta nda Sefuni 3:13. ‡ 14:7 Grafta nda 10:6. 7 nda skwi ya ɲa ɲanata. § 14:8 Grafta nda Isaya 21:9, Irmija 51:7. 8.

a tsi, ¹⁰ dza'a say tsatsi guli ta ima inabi gatá sida Lazglafta kul had sana skwi gabam lu mida. Tsa ima inabi ya ná, ma leghwa basatá nudufa Lazglafta pghamta lu. Ŋa gay lu ta iri ŋani ma ghandanda ta vu ta kəma mnduha Lazglafta nda ya ta kəma Zwaŋa Tuwak*. ¹¹ Diŋa tsa vu ta gə lu ta iri ŋa taŋ ya ná, dza'a gdavagda ta ŋlu ta luwa ha ŋa kdekedzeŋ†. Tsa gwal ta tsəlbu ŋa tsa nimtak ya, nda ya ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda inda gwal ta zlghaftá tsa mbsaka hgani ya ná, had mbi'a vgha taŋ ma ghuya daŋwa nda fitik tani, nda rvidik tani wa,» ka'a.

¹² Tsaya tama, kaghuni gwal ta snatá zlahá Lazglafta, ta zlghaftá Yesu nda nuduf, gdavawagda mantsa ya. ¹³ Ka snantá yu ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantsa: «Vinda! Daga ndana ná, “Rfu da gwal ta rwuta ma slna Lazglafta,” ka'a. “Mantsa nzakwani, kada mbi'a həŋ ta vgha ma slnaha taŋ, kabga ta dza'a mista taŋ slnaha taŋ,» ka Sulkum.

Guma Lazglafta ta ghəŋa mnduha ta ghəŋa hadik

¹⁴ Kə'a ka yu guli ná, ka nghanjá yu ta ghwayak ka ŋusliŋ. Ta tsa ghwayak ya, mamu sana mndu manda Zwaŋa mndu‡ ta nzaku tida, nda wa ta zewazewa dasu ma ghəŋani, nda ŋatá vdu ya nda za ma dzvani guli. ¹⁵ Ka sabə sana duhwala Lazglafta guli ma həga Lazglafta. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya mantsa: «Kla ta tsa vuda gha ya, ka tska ka ta skwi ta vwah, kabga saghasa fitika tska skwi§ ta vwah. Nda ndəha nimaya ta hadik,» ka'a. ¹⁶ Ka wudidirjta tsa mndu ta nzaku

---

* 14:10 Grafta nda Isaya 51:17, Zlrafta 19:24, Izekiyel 38:22. Həga vu: Ŋgha ta Lukwa 17:29 nda skwi ŋa ŋanata. † 14:11 Grafta nda Isaya 34:10. ‡ 14:14 Grafta nda 1:13, Daniyel 7:13. § 14:15 Grafta nda Yuwel 4:13.

ta ghwayak ya ta tsa vudani ya, ka gi tskatá lu ta nimaya ta ghəŋa hadik.

¹⁷ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma həga Lazglafta ya ta luwa. Mamu vđú ya nda za da tsaya.

¹⁸ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma gwir, ya ta nzakway ta ga mgham ta ghəŋa vu. Ka'a nda lwi dagal-adagala nda tsa mndu ta ŋanatá vđú nda za ya mantsa: «Wuđidiŋwuda ta tsa vuda gha nda za ya, ka tskanata ka ta yakwa inabiha ta hadik, kabga nda ndəha tsa yakwani ya,» ka'a. ¹⁹ Ka gi wuđiŋtá tsa duhwala Lazglafta ya ta tsa vudani ya ta hadik. Ka tskatá tsi ta yakwa inabi ta hadik. Ka pghamtá tsi ta tsa skwi tska tsi ya ma mghama glifiŋa basata ŋuđufa Lazglafta. ²⁰ Ka hu'anaptá lu ta tsa yakwa inabi ma tsa glifiŋ ya ta hula luwa. Ka mbəzagaptá us mida ka ta ta vgha ka mbada manda zala ha meli hkən dərmeək*. Latani guli, ka lamla plis dida ná, ghəŋghəŋ yeya dza'a nghaku.

15

Kdavakta ghuya dəŋwa

¹ Tahula tsa, ka nghanťá yu ta sana ŋizla dagala nza-kwani ta ndərmim lu nda ndərmima. Ka nghanťá yu ta duhwalha Lazglafta ndəfánj nda ŋanťatá ghuya dəŋwaha ndəfánj ma dzva taŋ guli. Tsahaya kdavakta ghuya dəŋwa, kabga tsahaya dzatá ghəŋa basa ŋuđufa Lazglafta.

² Ka nghanťá yu ta sana skwi manda drəf ta wudaku manda dalagar, nda vu mida guli. Ka nghanťá yu guli ta gwal ta ghubasapta tsa nimitak ya, nda tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda tsa mbsaka hgani ya. Ta sladu həŋ ta tsa drəf ta wudaku manda dalagar ya, nda ŋanťatá htimbil ya vlaš Lazglafta ta həŋ. ³ Fa laha ya si ta fə Musa ta nzakway ka

* 14:20 Aya 19:20. Grafgra nda Isaya 63:1. 6, ŋada ghəŋ 1:15.

kwalva Lazglafta nda laha ya si ta fə Zwanja Tuwak, ta fə həŋ. Ka həŋ mantša:

«Mgham Lazglafta ta mbruta,
dagala slna gha ya ta magə ka,
ka skwa ndərmimay nzakwani.

Kagha Mgham ta ghəŋa inda hadikha.

Inda skwi ta magə ka ná, tđukwatđukwa nzakwani,

kahwathwata nzakwani guli. ⁴ Mghama da!

Wati ma mndu ya dza'a kwal kul vla glaku ŋa gha ka zləzlva
kagha na?

Kagha turtukwa gha ya nda ghuḅa.

Dza'a sli'agaghasli'a mnduha ta inda hadikha da tsəlbə ta
kəma gha,

kabga nda nŋa həŋ ta inda skwi ta magə ka ná,

tđukwa nzakwani*,» ka həŋ.

⁵ Tahula tsaya guli, ka nŋhantá yu ta gunatá həga tumpul ma həga Lazglafta ta luwa† ya ta kəl mnduha ka guya vgha nda Lazglafta. ⁶ Ka sli'agaptá tsa duhwalha Lazglafta ndəfán ya kay ma həga Lazglafta, nda ŋanjatá ghuya đanjwaha ndəfán ma dzva tan, nda sudatá lguta ŋusliŋ tilil ta wdaku ta vgha tan. ⁷ Ka hlafatá sani mataba tsa skwiha fwad nda hafu ma həŋ ya kay ta leghwaha ndəfán ka dasu ka dasu, ka vlanjtá tsa duhwalha Lazglafta ndəfán ya kay. Tsa leghwaha ya ná, nda ndagha nda ndagha həŋ nda ḅasa ŋudufa Lazglafta ta nzakway ŋa kdekedzeŋ. ⁸ Ka ndəghanafatá đinŋ ta sabi ma glakwa Lazglafta nda ya ma mbrakwani‡ ta tsa həga Lazglafta ya. Had tvi ŋa ləglama mndu da tsa həga Lazglafta ya, ha ka dzatá ghəŋa tsa ghuya đanjwaha ndəfán da tsa duhwalha Lazglafta ya wa.

---

* 15:4 Nŋa ta Sabi 15:1nda Irmija 10:7, Zabura 86:9. † 15:5 Grafta nda Sabi 38:21. ‡ 15:8 Grafta nda Sabi 40:34. 35, 1 Mghamha 8:10. 11, Isaya 6:4.

16

Leghwa basatá ɲudufa Lazglafta

¹ Ka snə yu ta sana lwi dagala ta sabi ma həga Lazglafta. Ka'a nda tsa duhwalha Lazglafta ndəfán ya mantsa: «Lawala da pghadata ta hadik ta tsa leghwa basatá ɲudufa Lazglafta ndəfán ya,» ka'a.

² Ka sli'aftá tanɲa duhwala Lazglafta, ka laghwi pghadatá ɲani ma leghwa basata ɲuduf ta hadik. Ka slaftá ghwadak ghwadaka lkuha ta kuzlaku* ta gwal nda ɲizla nimitak, nda ya ta gwal ta tsəlbu ɲa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ta həɲ.

³ Ka pghadatá mahisa duhwala Lazglafta ta ɲani ma leghwa basata ɲuduf da drəf. Ka nuta drəf manda usa mndu nda mta. Ka rwuta inda skwi nda hafu ma drəf.

⁴ Ka pghadatá mahkəna duhwala Lazglafta ta ɲani ma leghwa basata ɲuduf da ghwa nda ya ta dzuɓayha. Ka mbədavaftá imi ka us†. ⁵ Ka sana duhwala Lazglafta ya ta ɲanatá imi ta snə yu mantsa:

«Kagha ná, nda tvani tsata ka ta tsa guma ya.

Manda ghalya ka,

mamu ka ndanana guli.

Nda ghuɓa nzakwa gha.

⁶ Tsa mnduha ya ta pghintá usa mnduha gha nda la anabiha gha, Lazglafta.

Tsaya ta kəl ka ka vɲantá us ta həɲ ɲa say tanɲ.

Mutsaf mantsa həɲ ta skwi ta ranɲa həɲ,» ka'a.

⁷ Ka sana duhwala Lazglafta ma gwir ta snə yu mantsa: «Mantsaya nzakwani Mgham Lazglafta ya ta mbranaghata inda skwi. Ta tsay ka ta guma kahwathwata nda tvani,» ka'a.

* 16:2 Ngha ta Sabi 9:10. † 16:4 Gray nda Sabi 7:17. 21.

⁸ Ka pghanaftá mafwada duhwala Lazglafta ta nani ma leghwa basata nuduf ta fitik. Ka mutsaftá fitik ta tvi na dra mnduha nda vu. ⁹ Ka kdahe tsi ta mnduha ka ndanda. Ka razə mnduha ta hga Lazglafta, ya nda mbraku ta ghəna tsa ghuya danwa ya. Ama ka kwalaghutá hən ta paya tva taŋ na vla glaku nani.

¹⁰ Ka pghaftá mahutafa duhwala Lazglafta ta nani ma leghwa basata nuduf ta dughurukwa nimitak. Ka nutá ga mghamani tđik ka grusl[‡]. Ka hpadə mnduha ta sli'ina taŋ, kabga vəl basa kuzlakwani. ¹¹ Ka razə hən ta Lazglafta ta luwa ta ghəna lukwa taŋ, nda ghuya danwa taŋ. Ka kwalaghutá hən ta paya tva taŋ ma slnaha taŋ.

¹² Ka pghaftá mamku' a duhwala Lazglafta ta nani ma leghwa basata nuduf ta ghwa dagala ta hgə lu ka lfrata. Ka su'itá tsa ghwa ya na paya tvi na mghamha ta sli'agafta nda ma mndəra luwa. ¹³ Ka nghantá yu ta saba ghwadaka sulkumha hkən manda kləŋ manda kləŋ ma wa makdakatanəŋ, nda ya ma wa nimitak, nda ya ma wa ghwadaka anabi. ¹⁴ Tsa ghwadaka sulkumha ya ná, sulkumha halaway ya ta maga skwa ndərmimay. Ka laghu hən slanaghatá mghamha ta ghəna hadik demdem, na hagaktá hən na vulu badu tsa mghama fitik ta nzakway ka na Lazglafta ta mbruta ya.

¹⁵ «Wya yu ta lagha manda ghali. Rfu da mndu ya ta nzata hzleŋa, ta ngha lgutani da mbadə tsi ta mbađa ka fərdi' u, da ksutá tsi ka hula da mnduha,» ka Mgham.

¹⁶ Ka tskanatá tsa sulkumha ya ta tsa mghamha ya kay, ma sana vli ta hgə lu nda gwada Hebru ka Harmageduŋ.

¹⁷ Ka pghadaftá mandəfana duhwala Lazglafta ta nani ma leghwa basata nuduf da ghuvanata luwa. Ka snagaptá sana lwi ma dughuruk ma həga Lazglafta. «Nda kda!»

[‡] 16:10 Gray nda Sabi 10:21. 22.

ka'a. ¹⁸ Ka wɔfə luwa ta wɔfɔ, ka hlə lu ta wi, ka ŋzlə luwa ta ŋzlu, ka ghudzavafta hadik. Ka yawu ka yawu fatá mndu, ta ghudzavaf a hadik katakata taɓ ta tsaya wa. ¹⁹ Ka kwahavaptá tsa luwa dagala ya hkən. Ka hwanzaɓtá inda luwaha ta ghəŋa hadik guli. Ka havaktá Lazglafta ka luwa dagala ta nzakway ka Babila, ŋa sunustá leghwa ɓasata ŋudufani[§] katakata ya. ²⁰ Gi rək, zwazwada inda hadikha ta tsatsamta ma drəf. Gi lpay nghəgla a lu ta ghwáha guli wa. ²¹ Ka rkagatá paplaha* dagaladagala ta luwa ta ghəŋa mnduha. Ka rarazə mnduha ta Lazglafta ta ghəŋa tsa ghuya ɗaŋwa taŋ da tsa paplaha ya, kabga fərtufərtə tsa ghuya ɗaŋwa ya katakata.

17

Guma taghəŋa Babila

¹ Tahula tsa, ka gavagaghatá sani turtuk ma tsa duhwalha Lazglafta ndəfán ta ŋanatá leghwaha ndəfán ya tavata i'i. Ka'a mantsa: «Sawi ka maraghata yu ka lu dza'a tsa guma ta tsa mghama hliri ta nzakway ka luwa dagala, ta nzafta ta imiha ya ɓa. ² Nda tsatsi ndəramta mghamha ta ghəŋa hadik ta hliri, ka ghuytá mnduha ta ghəŋa hadik duriŋ da tsa hliri* ya,» ka'a.

³ Ka lamə Sulkum da i'i, ka klaghatá duhwala Lazglafta ta i'i da mtak. Ka ngharŋtá yu ta sana marakw ta nzafta ta nimitak ka dva ghlez hada. Rakwatsak, vivindatá ta hga rarazatá Lazglafta ta tsa nimitak ya, ndəfán ghəŋani, ghwanɗ dulihani. ⁴ Tsa marakw ya ná, lguta dvaŋdvaŋa nda ya ka dva ghlez sudava tsi, nda rka ta rka nda mizidikwa dasu, nda ya nda pala ta wɔaku, nda ya nda zidaha nda bla nda bla dzvani. Leghwa dasu ŋana tsi ma dzvu nda

§ 16:19 Gray nda Isaya 51:17. * 16:21 Gray nda Sabi 9:23. 24. * 17:2 Aya 1:2 Gray nda Irmiya 51:13, Isaya 23:17, Irmiya 51:7.

ndəghata manzakdaway, nda ghwadaka skwiha ma vəl hlirani mida. ⁵ Nda vinda hga difatá skwi ma bizlibizla kumani. «Luwa Babila, mani ma gwal ta hliri, nda ya nda manzakdawayha ta ghəŋa hadik.» ⁶ Ka nghə yu ta ghuyatá tsa marakw ya da usa mnduha Lazglafta, nda ya da usa masləmtsəkha Yesu.

Na tsa nghanťá da mantsa ya ná, ka ndərmimə yu nda ndermima katakata. ⁷ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Nya ta ndərmimə ka mida? Dza'a mnaghamna yu ta klatá ghəŋa difatá skwi ta ghəŋa tsa marakw ya, nda ya ta ghəŋa tsa nimitak ya nzaf tsi tida, ndəfán ghəŋani, ghwanj dulani ya. ⁸ Tsa nimitak nghə ka ya ná, si mamu ghalya, ama ta had ndanana wa. Dza'a safsa ma gudzuvruj† ka dza'a da vla zadakwani. Mnduha ta nzaku ta ghəŋa hadik, tsa gwal kul vindaku hga taj ma deftera hafu daga ma zrafta ghəŋa hadik, ya həŋ, ŋa ndermimay taj nda ndərmimə nghanjər həŋ ta tsa nimitak ya. Nziya nza tsi, si mamu tsatsi ghalya, ama ta had ndanana wu, ta dza'a zlagapzлага guli.

⁹ «Hadna, nda nza na fitik na ŋa snantá skwi nda mahizl, nda ya nda difil mida. Tsa ghəŋha ndəfán ya ná, tsaya ghwáha ndəfán nzanaf tsa marakw ya ta həŋ. Nda nza həŋ guli ka mghamha ndəfán. ¹⁰ Hutaf gwal ta zlambuta mataba taj. Ta teke'a sani turtuk. Ta sagha a sani guli kaku wa. Dər saghaha tsatsi dazlay katsi, sira a dza'a nzdavata tsa ga mghamani ya wa. ¹¹ Tsa nimitak si ghalya ya kay, kul had ndanana ya, tsatsi dza'a nzaku ŋa matghasa mgham. Tekw tsatsi mataba tsa mbsakha ndəfán ya, ama ta dza'a da vla zadaku.

¹² «Tsa duliha ghwanj nghə ka ya ná, mghamha ghwanj‡ ta kul mutsafftá ga mgham ya. Ama dza'a mutsafmutsa

† 17:8 Ngha ta 11:7 nda skwi ŋa ŋanata vindij lu mistani. ‡ 17:12 Gray nda Daniyel. 7:24.

həŋ ta ga mgham ma fitik kwitikw kawadaga nda tsa nimitak ya. ¹³ Ka skwa turtuk ndana tsa mghamha ya ŋa zlanəŋta taŋ ta mbrakwa taŋ, nda ga mghama taŋ, ta tsa nimitak ya. ¹⁴ Dza'a vulay həŋ ta vulu nda Zwaŋa Tuwak, ŋa ŋrapta Zwaŋa Tuwak kawadaga nda mnduhani gwal hagaf tsi, gwal zabap tsi, gwal ka ŋərmani ya, ta həŋ. Zwaŋa tuwak mgham ta ghəŋa mghamha, tsatsi mali ta ghəŋa maliha guli,» ka'a.

¹⁵ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i guli mantsa: «Tsa imiha nghə ka nzaf gwal ta hliri tida ya ná, mnduha, nda dəmga, nda hadikha, nda gwadaha ta gwadə lu, tsahaya. ¹⁶ Tsa duliha ghwaŋ nghaŋ ka nda nimitak ya, dza'a husaŋhusa tsa marakw ta hliri ya ta həŋ, ŋa sudata taŋ ka zlanəŋta ka fərđi'u, ŋa zuta taŋ ta slu'ani ka zadana nda vu. ¹⁷ Mantsa ya ná, Lazglafta ta fanamta həŋ ma ndana taŋ ŋa magata taŋ ta skwi ya ta kumə tsi. Ka sagha ndana taŋ ka skwa turtuk, ka vlarəŋtá həŋ ta ga mghama taŋ ta tsa nimitak ya ha ka sagha fitika dzatá ghəŋa gwada Lazglafta.

¹⁸ «Tsa marakw nghə ka ya guli ná, tsaya luwa dagala ta ga mgham ta ghəŋa mghamha ta ghəŋa hadik,» ka'a.

18

Zləmbata Babila

¹ Tahula tsaya, ka ngəŋtá yu ta sana duhwala Lazglafta ta saha daga ta luwa, dagala glakwa mbrakwani. Ka tsuwadəkanaftá tsa glakwa mbrakwani ya ta ghəŋa hadik demdem. ² Ka gugudatá tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa:

«Nda zləmba!

Ya nda zləmba Babila ta nzakway ka luwa dagala.

Nuna ka luwa nzakwa halaway ndana tama.

Hada vla difa inda ghwadaka sulkumha

nda ghwadaka zarakha ta mbidu lu.

³ Zlambuzlamba luwa Babila,
kabga fafa ta ghəjani ka maga sli'insli'inj.

Sasusasa inda mndəra mndu ta ima inaba kbatá tsa sli'insli'injani ya.

Fa fa mghamha ta ghəja hadik ta ghəja tarj ka maga sli'insli'inj nda tsi.

Nuna gwal ta tsakala ta ghəja hadik ka gadghəl
nda skwiha ta tadaku iri tida si da tsi,» ka'a.

⁴ Ka snaŋtá yu guli ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantsa:

«Mnduha da! Sli'apwasli'a ma tsa luwa ya,
kabga yaha kuni da ŋlamta ma tsa dmakwani ya,
da dədamtá kuni ma ghuya daŋwa
manda ŋani guli.

⁵ Sli'apwasli'a,
kabga fərtufərtá ndikata tsa dmakwani ya dikw ta luwa.
Zanap a Lazglafta ta tsa ghwadaka slnani ya wa.

⁶ Ghuyanapwaghuya ta daŋwa manda
va ya ghuyanap tsatsi ta mnduha!
Manda va tsaya manda va tsaya his
ka kuni planamtá skwi ya magana tsi ta sanlaha.
Ka leghwa wud turtuk ka tsatsi tanafta ima inabani ta
mndu ya,

ka leghwa wudwud his ka kaghuni planamta.

⁷ Taḅ ta tsa glakwani nda zatá mghamani ya ka kuni dza'a
ganap tiri ka niŋta ka skwa hidahida.

Ka'a ta ndanay ma ghəjani na:

“Nda nza nzakwa da ka mgham, nza a yu ka wadgu wu,
walanŋta a yu ta nzata ka skwa hidahida wu,» ka'a.

⁸ Tsaya tama, bađu va tsa fitik turtuk ya dza'a slanaghata
ghuya daŋwani
ta nzakway ka mtaku,

nda nzaku ka skwa hidahida,
 nda maya, ŋa driŋta nda vu guli.
 Mgham Lazglafta ná, Lazglafta ta mbruta ya.
 Tsatsi ta tsanaghatá guma*,» ka'a.

⁹ Nghanŋa inda mghamha ta ghəŋa hadik ta gutá sli'iŋs-
 li'iŋ nda tsi, ta zutá mgham da tsi ta diŋa tsa luwa ya ta
 draku, dza'a tawiŋ tawa həŋ, dza'a ŋadiŋŋada həŋ ta ghəŋ.
¹⁰ Di'iŋ dza'a nzakta həŋ, kabga zləŋa tsa ghuya danwa
 hada ya. Ka həŋ dza'azlay mantsa:

«Aya! Aya Babila ta nzakway ka luwa dagala,
 luwa ya ta mbruta!

Gi hadahada ná, tsaghaŋhata guma† tsa re!» ka həŋ.

¹¹ Ka taw gwal ta tsakala ta ghəŋa hadik ta taw, ka
 ŋada ghəŋ ta ghəŋa tsa luwa ya, kabga had mndu dza'a
 skugəltá huzla taŋ wa. Tsa huzlaha ya ta nzakway ka
¹² dasu, nda dzindar, nda palaha nda bla nda bla dzvani,
 nda skwiha lwi, nda lgutha kulefedfeda, nda lgutha ka
 dva ka dva, nda lgutha ta wɔ́aku, nda sanlaha ma lgutha
 diŋadina, nda inda mndərga udzuha nda bla mutsay, nda
 inda mndəra skwiha magaf lu nda sli'iŋa gwi'an, nda
 skwiha magaf lu nda kufur ka ghuvazwan zwan. Sanlaha
 guli ná, magaf nda pala lu. ¹³ Ta dzawapdzawa həŋ guli
 ta urdiha kavghakavgha, nda sluhwaha dzadzda zi'akwani,
 nda ima inabi, nda rdi, nda hupu, nda hya, nda slaha, nda
 tuwakha, nda plisha, nda vu'aha ta nzakway ka mnda səla
 guli. Ta had mndu ta skugəltə həŋ wa. ¹⁴ Ka tsa gwal
 tsakala ya nda tsa luwa ya mantsa:

«Nda zada inda tsa skwiha ta zɔ́agaghata ya,
 zwaduzwada inda gadghəla gha,

* 18:8 Vli ŋa gray nda aya 4:8. Aya 4: Isaya 48:20, Irmia 50:8, 51:6, 45. Aya
 5: Zrafta 18:20. 21, Irmia 51:9. Aya 6: Zabura 137:8, Irmia 50:29. Aya 7:8.
 Isaya 47:7. 9. † 18:10 Aya 9:10. Gray Izekiyel 26:16-17.

nda inda skwiha ta zə ka ta mghama gha tida.

Mutsəglaf a ka wa,» ka həŋ.

¹⁵ Tsa gwal tsakala ta tsakala tsa skwiha ma tsa luwa, ka nuta həŋ ka gadghəl ya, di'ij nzakta həŋ kabga zləŋa tsa ghuya dərŋwani[‡] ya. Dza'a taway həŋ ta taw ŋa nzakwa taŋ ka skwa hidahida. ¹⁶ Ka həŋ dza'azlay mantsa:

«Aya! Aya Babila! Ta nzakway ka luwa dagala,

si ta rkaftarka nda lgut kulefedfedə,

nda ya nda lguta dva,

nda ya nda lgut ta wđaku,

nda ya nda mizidikw. Magaf nda dasu lu ta sanlaha,

nda palaha ta dınuta sanlaha.

¹⁷ Gi hadahada ná,

ka zadanata mndərga tsaya ma gadghəl re!» ka həŋ.

Ka nzaktá inda gwal ta swa kwambalu, nda gwal ma kwambalu tani, nda la sludza imi tani nda gwal kasa klipi tani, di'ij nda tsi. ¹⁸ Na nghay taŋ ta dukwakwa diŋa drakwa tsa luwa ya, ka wahu həŋ ta wahu. Ka həŋ mantsa:

«Wati luwa ya dagala ŋa gray nda tsa luwa ya na?» ka həŋ.

¹⁹ Ka tsədfə həŋ ta hadik ta ghəŋ, ka taw, ka ŋada ghəŋ, ka wahu. Ka həŋ mantsa:

«Aya! Aya luwa dagala!

Luwa ya ta nanaftá gwal kwambalu ka gadghəl.

Gi hadahada ná, gi zadanatá[§] tsa re!» ka həŋ.

²⁰ Kaghuni gwal ta luwa, rfawarfa kaghuni ta rfu ta ghəŋa zadanatá tsa luwa* ya. Kaghuni mnduha Lazglafta nda gwal ghunay, nda la anabi. Rfawarfa ta rfu kaghuni guli, kabga tsanaghata Lazglafta ta guma ta ghəŋa tsa skwi magaghuna tsi ya.

[‡] 18:15 Aya 11:15. Gray nda Izekiyel 27:31, 36, 27:12, 13, 22, 27:31, 36.

[§] 18:19 Aya 17:19. Gray nda Izekiyel 27:29 34. * 18:20 Gray nda Irmiya 51:48.

²¹ Tahula tsa, ka klafta sana duhwal nda mbra ta nza-kway ka duhwala Lazglafta ta sana pala dagala manda buna ka vzaghata da drəf. Ka'a mantsa: «Mantsaya dza'a vziđinta lu ta Babila ta nzakway ka luwa dagala, ŋa kwal kul nghəglan̄ta. ²² Hađ lu dza'a snəglan̄ta ghudzagata htimbil, dər gwal ta fa laha ka dza dewdew, nda gwal ta vya siŋlak, nda gwal ta vya talakwa tani ma luwa Babila wa. Hađ lu guli dza'a sləglanaghatá gwal vivda dər má wati ma sana skwi tsi wa. Hađ lu dza'a snəglan̄tá ghudzaga buna ma luwa Babila guli wa. ²³ Hađ tsuwadaka pitirla ta dza'a tsuwadakəglaku ma Babila wa. Hađ lu dza'a snəglan̄ta lwa zwan̄amidzi nda makwamidzi ma Babila wa. Ghalya ná, malaghumala gwal ta tsakalaghatá tsakala ka pďakwa sanlaha ta ghəŋa hadik. Nda tsa mbəďakwa gha ya gataghata ka ta inda mndəra mnduha†,» ka'a.

²⁴ Ta ghəŋa tsa guli ná, ma Babila slanaghata lu ta pghatá usa la anabi, nda usa mnduha Lazglafta, nda usa inda gwal psła lu ta ghəŋa hadik‡.

19

Laha zatá ghwa

¹ Tahula tsa, ka snan̄tá yu ta lwi dagala ta ŋzlata ta luwa manda lwa tskata mnduha. Ka'a mantsa: «Zləzlvawa Lazglafta, tsatsi ta mba mnduha.

Ŋa Lazglafta mu glaku nda mbraku tani.

² Nda tvani manda ya ta raku ta tsa tsi ta guma.

Ka tsanaghatá tsi ta guma ta tsa mghama sli'in̄

ta badziŋta hadik nda tsa sli'in̄sli'in̄jani ya.

Ganapga Lazglafta tiri

kabga vəl psłatani ta kwalvahani,» ka'a.

---

† 18:23 Aya 21:23. Gray nda Irmija 51:63. 64, Izekiyel 26:21, 26:13, Isaya 24:8, Irmija 7:34, 25:10. ‡ 18:24 Gray nda Irmija 51:49.

³ Ka həŋ ka mahis mantša:

«Zləzlvawa Lazglafta.

Had tsa dīŋ ta dūkwaku ma vəl dra tsa luwa ya dza'a hlata
wa,

ŋa kdekedzeŋ dza'a gdavata tsi,» ka həŋ.

⁴ Ka gi zlambatá tsa halata mnduha hisamsak fwaď mida ya, nda tsa skwiha fwaď nda hafu ma həŋ ya, ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughuruk. Ka həŋ mantša: «Amin! Zləzlvawa Lazglafta,» ka həŋ.

⁵ Ka gwadagapta sana lwi ma tsa dughuruk ya. Ka'a mantša:

«Inda kaghuni kwalvahani,

kaghuni gwal ta zləzlvay,

zwani nda galata mnduha tani,

zləzlvawa Lazglafta,» ka'a.

⁶ Ka gi snaŋtá yu ta sana lwi manda lwa tskata mnduha, ta ghudzagata manda zala dagala ma ghwa, ta ŋəzlu manda ŋəzla luwa ta ghudzagata nda mbraku. Ka'a mantša:

«Zləzlvawa Lazglafta! Mghama mu Lazglafta ta mbruta,

tsatsi ta ga Mgham*.

⁷ Rfamarfa ta rfu, waďah ká mu nzata,

vlaŋmavla ta glaku,

kabga nda maga fitika klay Zwaŋa Tuwak ta mak-
wamidzani,

nda hba vgha makwamidzani guli.

⁸ Vlaŋvla lu ta tvi ŋa suďavatá lgut kulefed fedá,

ta wuďaku, nda ghuďa guli,» ka'a.

«Tsa lgut kulefedfedá ya ná,

slna tďukwa maga mnduha Lazglafta ya.»

⁹ Ka sana duhwala Lazglafta nda i'i mantša: «Vin-
dafvinda kazlay: Rfu da gwal hagaf lu da vla za skwa

---

* 19:6 Aya 5:6. Gray nda Zabura 135:1, Izekiyel 1:24, Zabura 97:1, 99:1.

zaya klay Zwanja Tuwak† ta makwa» kə'a. Ka'a nda i'i guli mantsa: «Nana gwadaha na ná, gwada Lazglafta ya kahwathwata,» ka'a.

¹⁰ Na tsa snan̄ta da mantsa ya, ka zlambata yu ka tsəlbu ta kəmani. Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə‡ ka mantsa! Mnda ksanatá slna ta Lazglafta yu manda va kagha, manda va zwanama gha ta nanatá kahwathwata ya marigiñ lu nda ma Yesu. Ŋa Lazglafta dza'a tsəlba ka ta tsəlbu,» ka'a.

Tsa kahwathwata marigiñ lu nda ma Yesu ya ta vlata mbrakwa kla lwa Lazglafta.

Mndu ta ŋla plisa ŋusliñ

¹¹ Tahula tsa, ka nghan̄tá yu ta gunatá luwa, gi ka zlagpta sana plis ka ŋusliñ. Ŋərma mndu nda vərda mndu ta hga lu ta tsa mndu ta tsa plis ya. Tudukwa ta tsa tsi ta guma§, tdukwa ta vula tsi ta vulu guli. ¹² Manda zlghakwa vu ya irani. Nda ndəgha zewazewaha ma ghəñani. Mamu sana hgu vindaf lu ta vghani. Tsa hgu ya ná, had̄ sana mndu nda sna wu, ba tsatsi turtukwani yeya nda sna. ¹³ Lgut tsghumam lu ma us sudava tsi ta vgha. «Gwada Lazglafta» hgani. ¹⁴ Mbad̄a la sludziha ta luwa ka sli'i mistani ta plis ka ŋusliñ ka ŋusliñ, nda susudata lgutha kulefedfəda, ka ŋusliñ ka ŋusliñ, nda ghuḃa nda ghuḃa guli. ¹⁵ Ka sabə na kafay nda za wani pit ma wani ŋa zadanatá mnduha kul snatá ŋani, ŋa gayni ta mgham ta ghəña tañ nda mani'uwa kufur, ŋa hu'anaptani ta həñ manda hu'a yakwa inabi ma glifiñ ŋa dīza imani ya. Tsaya dza'a maran̄ta kazlay: Katakata basatá ŋudufa Lazglafta ta mbruta kə'a. ¹⁶ «Rveri ta ghəña rveriha, Mgham ta

† 19:9 Gray nda Mata 22:1-14, Lukwa 14:15-24. ‡ 19:10 Gray nda 22:8-9.

§ 19:11 Gray nda Izekiyel ... 1:1, Zabura 96:13, Isaya 11:4.

ghəŋa mghamha,» ká lu vindaftá hgu ta lgutani nda ya ta rkufani.

¹⁷ Tahula tsa guli, ka nghanjá yu ta sana duhwala Lazglafta ta sladu ta fitik. Ka gugudata tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a nda inda zarak ta ndaraku ma ghuvanata luwa mantša: «Sli'akwa sli'a ka tskavata kuni ŋa za skwa zaya skalu dagala da Lazglafta. ¹⁸ Sawa da za slu'a mghamha, nda slu'a mghamha sludziha, nda slu'a gwal nda mbra nda mbra, nda zlu'a plisha nda gwal tida tani, nda slu'a inda mnduha ta nzakway ka vu'a, nda gwal kul had ka vu'a, zwani nda galata mnduha* tani,» ka'a.

¹⁹ Ka gi nghanjá yu ta tsa nimitak ya, nda mghamha ta ghəŋa hadik, nda sludziha taŋ tani, ta tskavata ŋa vulu nda tsa mndu ta nzafta ta plis ya, nda ya nda sludzihani tani. ²⁰ Ka gi ksuta lu ta tsa nimitak ya kawadaga nda tsa ghwadaka anabi si ta magatá mazəməməha ta kəma tsa nimitak ya. Nda tsa mazəməməha maga tsi ya nanaghata tsi ta gwal ta tsu'aftá ŋizla tsa nimitak ya ka tsəlbə ŋa skwa wuyayni ya. Ka pghaghatá lu ta həŋ his his ta ndiri ta ndiri da duda vu ghandand. ²¹ Ka gi pslatá lu ta sanlaha nda kafay ya ta sabi ma wa tsa mndu ta nzafta ta plis ya. Ka babaghutá zarakha da slu'a taŋ.

20

Vaku dəmbu'

¹ Tahula tsa, ka nghanjá yu ta saha duhwala Lazglafta daga ta luwa, nda klatá makuəla gudzuvruŋ nda ya nda mghama zida ma dzvu. ² Ka ksaftá tsi ta tsa makdakatandaŋ dzidza nahadik, ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkum, halaway hgani ya. Ka habafta tsi ŋa za vaku dəmbu'. ³ Ka vzaghatá tsi da tsa gudzuvruŋ ya,

* 19:18 Aya 17:18. Gray nda Izekiyel ... 39:17-20.

ka hunustá tsi ta wa tghani ka n̄erzlafta, kada kwala tsi ta nangəltá mnduha ta ghəŋa hadik ha ka hdatá tsa vaku dəmbu' ya. Tahula tsaya, ŋa zligiŋta ŋa vaku kwitikw.

⁴ Tahula tsa guli, ka nghanťá yu ta dughurukha*. Ka vlanťá lu ta mbrakwa tsa guma ta gwal ta nzaku tida. Ka gi nghanťá yu ta hafa gwal datsaghu lu ta ghəŋa taŋ ta ghəŋa vəl mna gwada Yesu nda ya ta ghəŋa gwada Lazglafta. Hahəŋ ná, tsəlbaŋ a həŋ ta tsəlbu ŋa tsa nimitak ya nda ya ŋa skwa wuyayni tani wa. Had' ŋizlani ta kuma taŋ nda ya ta dzvuha taŋ wa. Ka vramťá həŋ, ka gə həŋ ta mgham kawadaga nda Yesu Kristi ka vaku dəmbu'. ⁵ Tsaya taŋtaŋa sli'agapta ma mtaku. Sanlaha ma gwal ta rwuta ná, vrəglam a hahəŋ nda hafu ha ka kdatá tsa vaku dəmbu' ya wa. ⁶ Rfu da tsa gwal ta sli'agapta taŋtaŋ ma mtaku ya, nda ghuḃa hahəŋ. Ta had' mahisa mtaku nda mbraku ta ghəŋa taŋ wa. Hahəŋ ná, dza'a nzakway həŋ ka gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta nda ya ŋa Yesu Kristi, ŋa gay taŋ ta mgham kawadaga nda Kristi ka vaku dəmbu'.

Kdatá mbrakwa halaway

⁷ Manda kdatá tsa vaku dəmbu' ya, ŋa pligiŋťá halaway ma gamakani, ⁸ ŋa sabani da nangəлта mnduha ta ghəŋa hadik demdem, ta nzakway ka hadika Gwagw nda Magwagw, kada tskanata tsi ta həŋ ŋa vulu. Manda wutak ma ghwa mbsaka taŋ. ⁹ Ka sli'agaghata həŋ ma inda vli ta ghəŋa hadik, ka wamťá həŋ ta ghuḃa mnduha Lazglafta nda tsa luwa d̄vu Lazglafta ya tani. Ama ka saha vu daga ta luwa ka dughwadutá həŋ. ¹⁰ Ka gi klaftá lu ta tsa halaway ta nana həŋ ya ka vzaghata da duda vu ghandand ma vli hada tsa nimitak nda ghwadaka anabi ya, ŋa giri ŋa taŋ hada nda fitik tani, nda rvidik tani ha ŋa kdekedzeŋ.

Dzatá ghəŋa guma

* 20:4 Gray nda Daniyel. 7:9, 22.

¹¹ Tahula tsa, ka nghantá yu ta sana dughuruk ka n̄uslin dagala, ta nzaku mndu tida. Ka nutá hadik nda luwa lay ta kəmani. Nghəglantá a lu ta həŋ wa. ¹² Ka gi nghantá yu ta gwal ta rwuta, galata mnduha nda zwani tani ta nzaku ta kəma tsa dughuruk ya. Ka gwananaftá lu ta defteriha. Ka gunanaftá lu ta sana defteri ta nzakway ka deftera hafu. Ka tsanaghata lu ta guma ta gwal ta rwuta tafta slnaha taŋ ta magata həŋ manda va ya nda vinda ma tsa defteriha ya. ¹³ Ka varanaktá drəf ta mnduha ya si rwana tsi. Ka varanaktá mtaku nda vla tska vgha gwal ta rwuta ta ya si da hahəŋ. Ka tsanaghatá lu ta guma ta həŋ tafta slnaha taŋ ta magata həŋ. ¹⁴ Ka gi klafta lu ta mtaku nda vla tska ta vgha gwal ta rwuta tani, ka pghaghata da duda vu. Tsa duda vu ya ta nzakway ka mahisa mtaku. ¹⁵ Ka slanagha a lu ta vindatá ta hga dər wati ma mndu ma tsa deftera hafu ya wu katsi, dza'a klafkla lu ta tsa mndu ya ka vzaghata da duda vu.

21

*Lfi*da luwa nda lfi

¹ Tahula tsa, ka nghantá yu ta sana lfi

da luwa nda sana lfi

da hadik. Lula taŋtaŋa luwa nda taŋtaŋa hadik, ta had drəf guli wa. ² Ka gi nghantá yu ta saha luwa dagala nda ghuḅa, ta nzakway ka luwa Ursalima ta luwa daga da Lazglafta. Nda rkarkani manda makwa ta dza'a da zə'al. ³ Ka snantá yu ta sana lwi ta gugudagapta ma dughuruk. Ka'a mantsa: Wya həga tumpula nzakwa Lazglafta mataba mnduha! Ŋa nzakwani kawadaga nda həŋ, ŋa nzakwa taŋ ka mnduhani, ŋa nzakwa tsatsi guli kawadaga nda həŋ, ⁴ ŋa masanaptani ta həŋ ta inda ima taw ma ira taŋ. Ta had mtaku dza'azlay dekdek wa. Ta had taw dza'azlay dekdek

guli wu, dər wahu, dər kuzlakwa skwi, kabga lula* tarjtaņa skwiha.

⁵ Ka tsa mndu ta nzafta ta dughuruk ya mantša: «Ndana tama, wana yu ta magaftá inda skwi demdem ka lfidani,» ka'a. Ka'a guli mantša: «Vindaf vinda, kabga na gwadaha na ná, kahwathwata nzakwani, skwi ŋa faftá ghəŋ tida ya,» ka'a.

⁶ Ka'a nda i'i guli mantša: «Nda kda tama! I'i zraftani nda kdavaktani, i'i nahani nda kwanahani. Mndu ya kuzlaŋta ndala, dza'a vlaŋvla yu ta dzubaya imi ta vla hafu ka mbalay. ⁷ Mndu ya ta zatá ghwa, dza'a vlaŋvla lu ta tsa skwiha ya. Dza'a nzakway yu ka Lazglaftani, dza'a nzakway tsatsi guli ka zwaŋa† dfa. ⁸ Ama gwal ta yađi, nda gwal ta mbrəs, nda gwal ta maga manzakdaway skwiha, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal ta maga sli'insli'inq, nda gwal ta mbađaku, nda gwal ta wuya skwi, nda inda gwal ta tsakalawi ya, da duda vu ghandand dza'a pghaghata lu ta həŋ. Tsaya ta nzakway ka mahisa mtaku,» ka'a.

Lfida Ursalima

⁹ Tahula tsa, ka sagha sani turtuk mataba tsa duhwalha Lazglafta ndəfán, ta ŋaŋanata leghwaha ndəfán, nda ndaghatani nda tsa ghuya daŋwaha ndəfán ka kwanahani ya. Ka gwadgihatá tsi, ka'a mantša: «Saghasa! Ka maraghata yu ta makwamidzi ta nzakway ka markwa Zwaŋa Tuwak,» ka'a.

¹⁰ Ka klaghatá tsi ta i'i kay guli ma Sulkum ta sana ghwá‡ dagala nda slra. Ka marihatá tsi ta luwa dagala nda ya nda ghuđa ta nzakway ka Ursalima ta saha ta luwa daga da Lazglafta. ¹¹ Tsa luwa ya ná, ta wdaku

* 21:4 Aya 1:4. Gray nda Isaya 65:17, 66:22, 52:1, 61:10, Izekiyel ... 37:27, Livitik 26:11-12, Isaya 25:8, 35:10, 65:19. † 21:7 Gray nda 2 Sam. 7:14, Zabura 89:27-28. ‡ 21:10 Gray nda Izekiyel ... 40:2.

da glakwa Lazglafta, ta wɗaku manda pala nda sgit tida, manda pala dzasfa ta wudaku manda dalagar. ¹² Ŋam ma muhul dagala nda slra lu ta tsa luwa ya. Ghwanɗɗe his watghaha tida, ghwanɗɗe his duhwalha Lazglafta ta wa tsa watghaha ya, nda vivindatá hgəha tida guli. Hgəha mndəra zwana la Isra'ila ghwanɗɗe his tsa hgəha ya. ¹³ Watghaha hkən nda tvə mndəra luwa, watghaha hkən nda tvə Nur, watghaha hkən nda tvə Sud, watghaha hkən nda tvə Mazu[§]. ¹⁴ Ta palaha ghwanɗɗe his thafta lu ta mndəra tsa muhula tsa luwa ya. Ka vivindaftá lu ta tsa palaha ya ta hgəha gwal ghunay ghwanɗɗe his, gwal si ta dza'a mista Zwanja Tuwak.

¹⁵ Da tsa mndu ta gwada nda i'i ya ná, mamu dafa dasu ma dzvani ŋa graftá tsa luwa ya, nda watghahani, nda muhulani* tani. ¹⁶ Fwad slərpa tsa luwa ya. Ka gragra tsa slərpuhani ya guli. Ka graftá tsi ta tsa luwa ya nda tsa dafa ya ka meli dəmbu' his nda fwad dərɓək. Slrakwani nda bughwatani, nda lafani ta luwa, ka skwa turtuk tsahaya. ¹⁷ Ka graftá tsi ta slada tsa muhul ya, ka mbədaftá tsi ka səla dərɓək nda fwad mbsak fwad mida. Manda va ya snu mnduha ta mbəday mbədafta duhwala Lazglafta. ¹⁸ Baf nda sana pala ta hgə lu ka Dzaspa lu ta tsa muhul ya. Tsa luwa ya, baf nda dasu dze'dze' lu manda skwi ka dalagar. ¹⁹ Thatá mndəra muhula tsa luwa ya ná, nda palaha kavghakavgha ya ta dɪnuta katakata rkanafra lu ta rka. Tanɗanɗa palaka thatá mndərani, nda palaka Dzaspa. Mahisani, nda palaka Safir. Mahkənani, nda palaka Kalsedwarɗ. Mafwadani, nda palaka Imrud. ²⁰ Mahutafani, nda palaka Sarduniksa. Mamku'ani, nda palaka Sardwana. Mandəfənanɗi, nda palaka Krisuwalit. Matghasani, nda palaka Beril. Matəmbayani, nda palaka

§ 21:13 Aya 12:13. Gray nda Izekiyeel ... 48:30-35. * 21:15 Gray nda Izekiyeel ... 40:3.

Tupaz. Ma ghwanani, nda palaka Krisupraza. Maghwanapdē ndenani, nda palaka Hyasiṅta. Maghwanapdē hisani, nda palaka Tista. ²¹ Tsa watghaha ghwanpde his ya ná, palaha ghwanpde his ya. Tsa palaha ya ta hgə lu ka Perla. Tvi ma tsa luwa ya ná, ka dasu dze'dze' nzakwani, ta wfaku manda dalagar.

²² Ma tsa luwa ya, ngha a yu ta həga Lazglafta wa. Mgham Lazglafta ta mbruta ta nzakway ka həgani, mantsa ya Zwanja Tuwak guli. ²³ Zba a tsa luwa ya dər fitik, dər tili ṅa tsuwadaka vli mida wa. Glakwa Lazglafta ta tsuwadaka vli mida. Zwanja Tuwak pitirla tsa luwa ya. ²⁴ Dza'a mbađe ma tsuwadak inda mndəra mnduha ta mbađa, ṅa hladamta mghamha ta ghəṅa hadik ta gadghəlha taṅ da tsa luwa ya. ²⁵ Had lu dza'a walaṅta hahaftá watgha tsa luwa ya gifitik wa, ta had rvidik dekdek hada wa. ²⁶ Dza'a hladamhla lu ta inda skwiha dínadina nda gadghəla inda mndəra mnduha da tsa luwa ya. ²⁷ Had skwi kul ghubaku dza'a lami da tsa luwa ya dər mndu ta vziṅtá ghəṅani ka maga manzakdaway skwi, nda gwal ta tsakalawi wa. Ba gwal nda vinda hga taṅ ma deftera hafu da Zwanja Tuwak† yeya dza'a lami.

22

¹ Tahula tsa, ka marihatá tsa duhwala Lazglafta ya ta ghwa ima ta vla hafu, ta wufaku manda dalagar, ta mbəzagapta ma dughurukwa i Lazglafta nda Zwanja Tuwak*, ² ta mbađa ta tvi ma tsa luwa ya guli. Ta sləpɸuha tsa ghwa ya guli, mamu fwa hafu. Ghwanpde his kə'a ta yafta ma vaku. Tili tili kə'a ta yaku. Ta mbamba inda

† 21:27 Aya 23:27. Gray nda Isaya 60:19-20, 60:3-5, 60:11, 52:1, Izekiyel ...

* 22:1 Gray nda Izekiyel ... 47:1, Zakari 14:8.

mndæra mnduha lu nda sluhwahani. ³ Had skwi ksi'af Lazglafta† dza'a lami da tsa luwa ya wa.

Dughurukwa Lazglafta nda ña Zwanja Tuwak dza'a nzaku ma tsa luwa ya, ña tsælbaƷ kwalvahani ta tsælbu ñani. ⁴ Dza'a nghaƷngħa həƷ ta kumani, dza'a mamu hgani ma bizlbizla kuma taƷ guli. ⁵ Had ta a rvidik dekdek wa. Zbægelta a həƷ dər pitirla, dər tsuwadaka fitik wu, kabga Mgham Lazglafta dza'a tsuwadaka həƷ ña gay taƷ ta mgham ha ña kdekedzeƷ.

Vragata Yesu Kristi

⁶ Tahula tsa, ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Kahwathwata na gwada na, gwada ña faftá ghəƷ tida ya, Mgham Lazglafta ya ta valaƷtá Sulkumani ta la anabi ta ghunaftá duhwalhani ña maranata kwalvani ta skwi ya gi dza'a magaku,» ka'a.

⁷ Ka Yesu mantsa: «Wya yu gi ta lagħa, tfawi ta ghəƷa gwal ta ñanata tsghata lwa Lazglafta ma na defteri na!» ka'a.

⁸ I'i Yuhwana ta sƷaƷta nda sləməƷa da, ka nghaƷtá yu nda ira da ta tsa skwiha ya. Manda sƷaƷta da ka nghaƷtá yu, ka zləmbatá yu ta kəma tsa duhwala Lazglafta ta maray ña da ya, ka tsælbu ñani.

⁹ Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə ka mantsa! Mnda ksa slna yu manda va kagħa, manda va zwanama għa la anabi, manda va gwal ta sƷatá gwada ma na defteri na, ña Lazglafta tsælba ka ta tsælbu,» ka'a.

¹⁰ Ka'a nda i'i guli mantsa: «Yaha ka da kwal kul mna na tsghata lwa Lazglafta ma na defteri na, kabga ndusakndusa fitik. ¹¹ Ka ghwadaka skwi kumaƷ mndu ta magay ya, kdəyni ta maga ghwadaka skwani. Ka skwi ña mbiday nda mbida kumaƷ mndu ta magay ya, kdəyni ta

---

† 22:3 Gray nda Zakari 14:11, Zlrafta 3:17.

magay. Ka nzaku tdukwa kumaŋ mndu ta magay ya guli, kdayni ta magay. Mndu ya nda ghuba ya, ka kda tsi ta nzakwani nda ghuba‡,» ka'a.

¹² Ka Yesu mantasa: «Wya yu gi ta lagha, dza'a kladanaghata nda nisela yu, ŋa vlanťa inda mndu taťta slnani maga tsi. ¹³ I'i zraftani, i'i kdavaktani. I'i nahani, i'i kwanahani. I'i tanťanani, i'i kdavaktani,» ka'a.

¹⁴ Nda tfawi ta ghəŋa gwal ta ghubaptá lguta tan. Hahəŋ gwal dza'a mutsaftá laviŋta za yakwa fwa hafu§, nda lami nda ta watgha tsa luwa ya. ¹⁵ Ama gwal ta nzakway ta magaku manda kriha, nda gwal ta mbəđaku, nda gwal ta maga sli'injsli'in, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal wuya skwi, nda inda gwal zdəgana tsakalawi, ta tsakalay həŋ guli ya, ma bli dza'a zlanata lu ta tsahaya.

¹⁶ «I'i Yesu ta ghunaftá duhwala dā ŋa mnananťa tsa skwiha ya ta Igliz. I'i ná, zivra mghama Dawuda yu, gumbəzla ta wdaku gasərdək yu,» ka'a.

¹⁷ Ka i Sulkum nda makwamidzi mantasa: «Saghasa,» ka həŋ.

Ka inda mndu ya ta snay guli mantasa: «Saghasa,» ka'a.

Mndu ya ta kuzlanťa ndala, ka sawi tsi da sa ima hafu, dza'a vlanťvla lu ka mbalay*.

Dzatá ghəŋani

¹⁸ Ka yu ta mnananťa dər wati ma mndu ya ta snanťa na tsghatá lwa Lazglafta ma na defteri na ná. Ka sganaghasga mndu ta sana skwi katsi, dza'a ganapga Lazglafta tiri nda tsa ghuya đanjwaha vindam lu ma na defteri na. ¹⁹ Ka klanaghukla mndu ta sana skwi mataba gwadaha ma na defteri† ta nzakway ka tsghatá lwa Lazglafta na katsi,

‡ 22:11 Gray nda Daniyel. 12:10. § 22:14 Gray nda 2:7, Zrafta 2:9, 3:22.

* 22:17 Gray nda Isaya 55:1. † 22:19 Aya 18:19. Gray nda Vrafta ta zlahu 4:2, 13:1.

dza'a klanaghukla Lazglafta ta mayakani ma yakwa tsa fwa hafu ya, nda ya nda tsa luwa nda ghuḅa ya, manda va ya nda vinda ma na defteri na.

²⁰ Ka na mndu ta nghantá na skwiha na ta mnay ná, «Ani, wya yu gi ta lagha.»

Amin! Saghasa gha Mgham Yesu‡!

²¹ Ka nza zḁakatahuda Mgham Yesu nda kaghuni dem-dem.

---

‡ 22:20 Gray nda 1 La Kwarejt 16:22.

Deftera Lfića Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

